Пролетарии всех стран, соединяйтесь!
פּראָלעטאַריער פֿון אַלע לענדער, פֿאַראייניקט זיך!
Proletarjusze wszystkich krajów, łączcie się!
Пралетары ўсіх краёў, злучайцеся!

УМОВЫ ПАДПІСКІ:
На 1 м-ц—90 к.; на 3 м-цы—2 р. 60 к. на 6 м-цаў—5 р.; на 1 год—9 р. 75 к.
Замена адрасу: мясцовага—10 к., іншагародняга—20 кап.

ПЛАТА З...
За радок нонпа... 50 кап. ...
Насярод тэкс...
Пры шматразов...
Згодна паст. С... бярэцца зьверх...

Падпіска і абвесткі прымаюцца: У Гал. Канторы газ. ... 63, трэці паверх, ад 9 гадз. раніцы да 3-х гадз. дня. ... Бел. Дзярж. Выдавецтва і ва ўсіх павят.-гар. канторах.

РЭДАКЦЫЯ—Г. МЕНСК, САВЕЦКАЯ, 63.

896. Г. ЛЕНИНГРАД
Университетская Набережная 7/9
Фундамент. Библиотеке Лен. Гос. Университета
февр-дек. /Зв.1./

ЗВЯЗДА

Орган Цэнтральн... [К]амітэту камуністычнае партыі (бальшавікоў) Беларусі і Мен. АК КП(б)Б

РЭДАКЦЫЯ і ГАЛОЎН. КАНТОРА.
1) Рэдактар прымае ад 11—1 гадз. дня; тэлефон № 10-74. 2) Сакратар рэдакцыі—ад 12 да 2-ое гадзіны дня, тэл. № 6-13. 3) Начны рэдактар (друкарня) ад 6 гадз. веч. тэл. № 6-42
Кіраўн. Гал. Кантораю, Канторааб'явескі падпіскі } тэл. № 731.

СУБОТА, 24 САКАВІКА 1928 г.
№ 71 (2978)
Кошт асобнага нумару ўсюды 5 кап.

Год выданьня дванаццаты.

ПРАЦЭС «ГРАМАДЫ»

● Паліцэйскія і ахраньнікі даюць паказаньні. ● Як зроблен вобыск у дэпутата Валошына.

(Па тэлефону ад уласнага карэспандэнта „Зьвязды" на працэсе)

ВІЛЬНЯ, 23 (7 гадз. веч.). 15-ты дзень працэсу. На сёньнешнім пасяджэньні працягваўся допыт паліцэйскіх чыноў і агентаў ахранкі, якія малявалі антыдзяржаўную дзейнасьць Грамады на падставе таго, што яны „чулі" сярод насельніцтва і што даносілі ім бязыменныя „даверaныя асобы".

Адзін з такіх сьведак, паліцэйскі Бельскай воласьці Мінкоўскі, дае паказаньні адносна работы Грамады ў Белавескай пушчы. Белавеская пушча, паводле яго слоў, была крэпасьцю Грамады. Беларускія дзеці заяўлялі польскім дзецям, што апошнія хутка будуць выгнаны з Беларусі.

— Мой асьвядомца Вашкевіч,—заяўляе сьведка суду,—уцёк разам з нейкім Пісарэўскім некалькі год таму назад у СССР. Іх абодвух вярнулі назад, даручыўшы пры гэтым арганізаваць ячэйку для забойства генерала Булак-Балаховіча. Такая ячэйка была створана і мела ў сваім распараджэньні 3 рэвальверы і знаходзілася у сталым кантакце з Менскім ДПУ. Між іншым ячэйка займалася і шпіянажам.

Ячэйка наняла забойцу, але апошні ня выканаў даручэньня, бо яму не ўдалося спаткаць Булак-Балаховіча. Тады быў кінут жэрабі, які прыпаў на братоў Штаховічаў. Ім за забойства Балаховіча было абяцана 300 даляраў. Грошы пасьля забойства павінен быў нібы выплаціць сакратар Грамады Бурцэвіч, які зараз сядзіць на лаўцы падсудных. Забойца павінен быў атрымаць таксама грошы на выезд у СССР. Усе гэтыя пінкертонаўскія гісторыі сьведка пачарпнуў з сакрэтных інфармацыйных вестак сваіх агентаў.

Вельмі цікавым было паказаньне сьведкі Емельяновіча. Гэты сьведка паведаміў паліцыі, што яго ўласны брат агітаваў за ўступленьне ў гурткі, кажучы пры гэтым, што вясною прыдзе ўлада саветаў. Патрыётычныя матывы Емельяновіча, які прадаў паліцыі роднага брата, хутка высьвятляюцца скрыжаваным допытам. Як аказваецца, між сьведкам і яго братам была спрэчка з-за зямлі; пры дапамозе сакрэтнага даносу, Емельяновіч пазбавіўся ад брата.

Характэрныя факты, якія сьведчаць аб мэтадах, што ўжываюцца на „крэсах", высьвятляюцца з допыту Бачкоўскага—гаспадара кватэры, у якой спыняўся дэпутат Валошын. У часе вобыску ў гэтай кватэры ў адсутнасьці Валошына быў знойдзен яго чамадан. Гэты чамадан паліцыя некалькі разоў адпраўляла ў паліцэйскі вучастак. Калі ў апошні раз чамадан зноў быў прынесен у паліцыю, ён быў расчынен таксама ў адсутнасьці Валошына і тады там былі «знойдзены» камуністычныя праклямацыі. Паліцэйскі камісар даноўніў усе гэтыя апавяданьні жывапісным апісаньнем, як Тарашкевіч у часе зьбіеньня зьезду грамадаўцаў у Саколках, нібы крычаў, зварачаючыся да памоцніка старосты (павятовага начальніка): «Мы з вамі разьлічымся, мы вас усіх перарэжам».

Тарашкевіч зараз-жа, зазначыўшы на шматлікіх сьведак, аднаўляе эусім іншы малюнак.

Калі нацкованая ўзброеная банда напала на бязбройных грамадаўцаў, што сабраліся на зьезд, Тарашкевіч патрабаваў ад памоцніка старосты, каб апошні ўняў азьвярэлых хуліганаў. Памоцнік старосты прыемна ўхмыльнуўся ў адказ на гэта патрабаваньне і ніякіх мер ня ўжыў.

Апошні сьведка паліцэйскі Гаркоўскі расказвае, як дэпутат Валошын на мітынгу ў Гарадку заявіў:

«Гэты крывавжадны судзьдзя Аўсянка, ня гледзячы на сваю хваробу, усё-ж такі паехаў на працэс у Вілейку, каб прыгаварыць беларускага селяніна».

Гэты расказ сьведкі ўносіць у атмасфэру працэсу не пазбаўлены вострасьці момант, бо судзьдзя Аўсянка зьяўляецца старшынёю таксама на працэсе Грамады, які зараз адбываецца.

Кар.

Савецка-нямецкія ўзаемаадносіны

Дзьве пазыцыі прамыслоўцаў у адносінах да СССР

БЭРЛІН, 22. Дыс[кусія] ў нямецкім друку па пытаньні аб савецка-нямецкіх адносінах выявіла, што гутарка ідзе не аб якім-небудзь часовым інцыдэнце, а аб прынцыповых разгалосьсях у зьвязку з пачаткам новага пэрыяду ў разьвіцьці Савецкага Саюзу, пэрыяду індустрыялізацыі і сацыялістычнага накапленьня.

Супроць тэндэнцыі Савецкага Саюзу да індустрыялізац[ыі] выступаюць у першую чаргу [illegible] гандлёвага капіталу і лёгкай [пра]мысловасьці (што вырабляе гатовыя фабрыкаты). Яны лічаць, што палітыка індустрыялізацыі абмяжоўвае магчымасьці зьдзелак з Савецкім Саюзам. Пазыцыю гэтых колаў адбівае большасьць газэт дэмакратычнай партыі і народнай партыі, асабліва „Бэрлінэр Тагэблят". У процівагу гэтаму большая частка цяжкой прамысловасьці выказвае надзвычайны інтарэс да пастаноўкі СССР, у якой яна зацікаўлена ў зьвязку з пастаўкамі неабходнага для СССР абсталяваньня.

Рэфармістыя а[...]льшай. чым усе буржуазныя колы [э]нэргіяй вядуць барацьбу супроць [у]стаўленьня крэдытаў Савецкаму [Са]юзу, супроць манаполіі замежнага [га]ндлю і фактычна баруць на сябе [illegible] ролю ў палітыцы эканамічнага [а]бкружэньня СССР. Як паведамляе газэта «Ротэ Фанэ», на ўчорашнім пасяджэньні камісіі рэйхстагу па замежных справах сацыял-дэмакрат Гільфэрдынг выперадзіў у варожасьці да [Са]вецкай дзяржавы ўсіх буржуазных [п]рамоўцаў. „Сацыял-дэмакратычныя рабочыя,—піша „Ротэ Фанэ",—добра-б зрабілі, калі-б прымусілі Гільфэрдынга паўтарыць на публічным сходзе тую хлусьню, з якой ён выступіў на пасяджэньні камісіі па замежных справах".

Перамовы аб тэлефоннай сувязі ня далі вынікаў

БЭРЛІН, 23. Са[вец]ка-нямецкія перамовы аб наладжаньні тэлефоннай сувязі Масква—Бэрлін тымчасам ня прывялі да згоды. СССР патрабуе, каб правілы, якія звычайна падаюцца дыпляматычным прадстаўнікам, консулам і г. д. былі пашыраны гандлёвым прадстаўнікам, значна ад[...] шмат большае, чым консулаў.

Польшча, Фінля[ндыя] і Эстонія надалі гандлёвым прадстаўнікам СССР гэткае ...

КІТАЙСКІЯ НАВІНЫ

РАССТРЭЛ 20-ці

ШАНХАЙ, 23. Паводле паведамленьняў газэт, 20 сакавіка ў Чанша (галоўны горад правінцыі Хунань) расстраляна 6 камуністых, 21 сакавіка ў Ханькоу было расстраляна 14 камуністых, сярод іх адна жанчына.

НА МУКДЭНСКІМ ФРОНЦЕ

ПЕКІН, 22. Паводле вестак японскага агенцтва „Тохо," Фын Юй-сян адвёў свае войска да Пекін-Ханькоўскай чыгункі. Мукдэнскія войскі занялі Лінчан. У сучасны момант мукдэнскі фронт праходзіць праз Цьэючжоу, Лінчан, Даміня і Паньлоу.

РАЗЬМЕРКАВАНЬНЕ БОКСЭРСКАЕ КАНТРЫБУЦЫІ

ПЕКІН, 22. Савецка-кітайская камісія, у распараджэньні якой знаходзіцца былая расійская частка боксэрскай кантрыбуцыі, асыгнавала ўчора 125 тыс. даляраў для выплаты пэнсіі выкладчыкам пекінскага унівэрсытэту за сакавік.

Выключэньне раскольніка з кампартыі Бэльгіі

ПАРЫЖ, 20. ЦК бэльгійскай кампартыі прапанаваў былому сакратару партыі Ван Овэрстратэну ў трохдзённы тэрмін скласьці дэпутацкія поўнамоцтвы. Ван Овэрстратэн адмовіўся выканаць гэтае патрабаваньне і палітбюро ЦК аднагалосна пастанавіла выключыць Ван Овэрстратэна з партыі.

УВАГА: Ван Овэрстратэн да XV зьезду ЎсеКП(б) выявіў сябе паўадкрытым прыхільнікам трацкізму. У часе апошняй дыскусіі ва ЎсеКП(б) Ван Овэрстратэн з пачатку выказаўся супроць апазыцыі. Пытаньне аб становішчы ва ЎсеКП(б) было пастаўлена на парадку дня пленуму ЦК кампартыі Бэльгіі. 1-га і 2-га студзеня 1928 году Ван Овэрстратэн абараняў на гэтым пасяджэньні пункт погляду трацкісцкай апазыцыі, асуджаючы адначасова апазыцыю па трох важных пунктах: па пытаньні аб тэрмідоры, аб партыйнай дысцыпліне і фракцыйнай працы. Галасы ў ЦК кампартыі Бэльгіі па пытаньні аб трацкісцкай апазыцыі падзяліліся: 14 членаў ЦК выказаліся за лінію ЎсеКП(б) і 13—за апазыцыю. Ва ўсёй партыі была адкрыта дыскусія, якая працягвалася два месяцы. Ня гледзячы на прадстаўленую апазыцыі магчымасьць свабодна выказваць свае погляды, бэльгійскія трацкісты не спынялі фракцыйнай работы і не адзін раз парушалі партыйную дысцыпліну. ЦК партыі выключыў з партыі найбольш актыўных фракцыянэраў, а Ван Овэрстратэна, з прычыны адмовы падпарадкавацца партыйнай дысцыпліне, пастанавіў пазбавіць права весьці партыйную работу на працягу 6 месяцаў, патрабаваўшы адначасова, каб ён зьняў свой дэпутацкі мандат. Ван ...

У Жэнэве

158 сэсій, 111 рэзалюцый і адсутнасьць хоця-б аднаго якога-небудзь сур'ёзнага кроку да ажыцьцяўленьня разбраеньня.

Крок на месяц

НАЧНОЕ РАДЫЕ

Адказная прамова т. Літвінава зрабіла надзвычайнае ўражаньне

Нямецкая прэса ўсхвалёвана савецкімі посьпехамі ў Жэнэве

ЖЭНЭВА, 22. У першай частцы пасяджэньня падрыхтоўчае камісі па разбраеньні 22-га сакавіка выступіў т. Літвінаў з адказам апанэнтам. У дужа добрай прамове, якая ...

... савецкага праекту. Асабліва выступіў тав. Літвінаў крытыкуе выступленьне ангельскага дэлегата Кашэндэна, разьбіваючы яго аргумэнтацыю пункт за пунктам.

...сьледвала стан прафработы на руднях Шахцінскага раёну. У гутарцы з карэспандэнтам „Роста“ аб выніках работы камісіі, старшыня Крайсаўпрафу т. Угараў паведаміў:

„Мясцовыя арганізацыі аказаліся няздольнымі своечасова выкрыць усю махавіку шкодніцтва таму, што Шахцінская акруга па лініі Донвугалю кіруецца з Харкаву, а па прафсаюзнай лініі з Растову. Праўленьне Донвугалю надзвычайна слаба зьвязана з агульнагаспадарчым, а таксама і палітычным кіраўніцтвам Паўночна-Каўкаскага краю. Гэта няўвязка ў пэўнай ступені затрудніла таксама для шахцінскіх і для краявых прафэсыянальных арганізацый сыстэматычнае кіраўніцтва, што ў сваю чаргу значна палегчыла бескантрольнасьць...

Асноўныя-ж прычыны заключаюцца ў нячуласьці нашых арганізацый да думкі рабочых, у павярхоўных адносінах да пытаньняў працы, быту і вытворчасьці. Шахцінская справа і навука, атрыманая ў выніку гэтай гісторыі, дапаможа хутчэй выкараніць бюракратычныя скажэньні ў нашай працы і цясьней зьвязацца з масамі ўсім арганізацыям. Неабходна адзначыць здаровыя адносіны рабочых да гэтае справы і правільнасьці іх вывадаў. Небясьпекі агульнага спэцыедства ня відаць і ў той-жа час з боку самых спэцыялістых на радзе праведзеных сходаў адчуваецца імкненьне рэзка адмежавацца ад „контр-рэвалюцыянэраў і не на словах, а на справе заслужыць давер'е рабочых мас“.

НОВЫ ЦК МОПР'у

МАСКВА, 22. 23 сакавіка зачыніўся 2-гі ўсесаюзны зьезд МОПР'у. У новы ЦК МОПР'у абраны 50 членаў і 14 кандыдатаў. Пасьля зачыненьня зьезду адбыўся першы пленум новаабранага ЦК МОПР'у. ЦК выбраў прэзыдыум з 13 членаў і 4 кандыдатаў. Старшынёю прэзыдыуму абрана т. Стасава.

КРОКІ ДА ПАЛЯПШЭНЬНЯ НАВУКОВА-ДАСЬЛЕДЧАЙ СПРАВЫ

МАСКВА, 22. Савет Народных Камісараў СССР пастанавіў: даручыць камісіі пад старшынствам т. Рудзутака, у складзе т. т. Арджанікідзе, Кржыжаноўскага, Куйбышава, Мікаяна, Гарбунова, у двухтыднёвы тэрмін разгледзець накіраваную старшыні СНК СССР тав. Рыкаву вучонымі хэмікамі запіску і выпрацаваць рад мерапрыемстваў для паляпшэньня навукова-дасьледчай справы ў СССР.

ПЛЯН ХЛЕБАЗАГАТОВАК БУДЗЕ ВЫКАНАН

МАСКВА, 22. НК РСІ РСФСР зрабіў абсьледваньне загатовак насеўнага зярна Хлебацэнтрам, Цэнтрасаюзам і Хлебапрадуктам. Пры абсьледваньні высьветлілася, што агулам загатоўка насеўнага зярна гэтымі трыма арганізацыямі праякае здавальняюча. З 219 тон зярна, якія павінны быць загатоўлены імі да 25-га сакавіка, на 5-га сакавіка загатоўлена 80 проц. Не пазьней 1-га красавіка ўвесь плян загатовак будзе выкананы.

ПАБУДОВА МАРСКІХ ЛЕСАВОЗАЎ

ЛЕНІНГРАД, 22 Балтыцкі завод скончыў пабудову 4-х марскіх лесавозаў: „Рабочы“, „Селянін“, „Іскра“ і „Праўда“. Кожнае з гэтых суднаў мае грузападʼёмнасьць у 3 з палов. тыс. тон, магутнасьць машын—1.000 конскіх сіл і хуткасьць—9 вузлоў. Судна прызначаны для перавозкі лесу з Ленінградзкага і паўночных партоў за граніцу.

САЮЗНЫ ПРАМФІНПЛЯН НА 1927-28 год

МАСКВА, 23. Саюзны Саўнаркам, заслухаўшы даклад ВСНГ СССР і Дзяржпляну СССР аб прамфінпляне на 1927-28 год, ухваліў пастанову, у якой адзначыў, што прадстаўленьне прамфінпляну на разгляд заканадаўчых органаў у бягучым годзе не дапушчальна спазьнілася. Прамфінплян намячае рост валавой прадукцыі прамысловасьці ў 1927-28 годзе ў разьмеры 23 проц. у адносінах да прадукцыі мінулага году. Прамфінплян на 1927-28 год прадугледжвае рост рабочай сілы на 4.7 проц., рост зарплаты—на 7,2 проц., рост выпрацоўкі на аднаго рабочага—на 17,6 проц. і зьніжэньне сабекошту—на 6 проц.

Саюзны Саўнарком пастанавіў павялічыць асыгнаваньні для металяпрамысловасьці на 37 мільёнаў руб., для фінансаваньня капітальных работ у нафтавай прамысловасьці—на 8 мільёнаў руб. і па каменнавугальнай—на 4 міл. руб.

Агульны разьмер затрат на капітальныя работы ў прамысловасьці па пляне ВСНГ СССР на 1927-28 год Саюзны Саўнарком акрэсьліў у суме 1.227.748 руб.

КОНКУРС НА ЛЕПШАЕ СЕЛЬ.-ГАСП. КРЭДЫТНАЕ ТАВАРЫСТВА

МАСКВА, 2. Наркамфін СССР абвясьціў другі ўсесаюзны конкурс на лепшае сельска-гаспадарчае крэдытнае таварыства. Для лепшых таварыстваў вызначаны 34 прэміі на агульную суму ў 25 000 р. 3 прэміі—па 3.000 р., 8—па 1.000 руб. і 23—па 500 руб.

..., 22. Сакратарыят Выканкому Камінтэрну атрымаў ад цэнтральнага камітэту камуністычнай партыі Вялікабрытаніі тэлеграму з паведамленьнем, што ЦК ангельскай кампартыі аднагалосна прымае рэзалюцыю пленуму, якая азначае поўную зьмену тактыкі. Цэнтральны камітэт зьнімае свае тэзісы з прычыны таго, што яны зьяўляюцца нездавальняючымі і ў зьмесьце сваім маюць некаторыя памылкі, і замяняе іх больш яснай рэзалюцыяй пленуму.

Паход французскае буржуазіі на кампартыю і СССР

„Праўда“ піша:

— На французскую кампартыю рыхтуецца рашучы паход. Справа ідзе аб „некаторых разбураючых формах дзейнасьці камуністычнае партыі, якія могуць пацягнуць за сабою ўмешаньне з боку судовых органаў“, як фармулююць парыскія газэты зьмест гутаркі між міністрам юстыцыі Барту і пракурорам парыскай судовай палаты „ва пытаньні аб узмоцненай дзейнасьці камуністычнае партыі, якая набывае ў апошні час усё больш рэвалюцыйны характар“.

Разгром французскае кампартыі будзе матывавацца яе нібы эвоюючай дзейнасьцю. Адначасна супроць савецкага ўраду будзе высунута абвінавачаньне ў падбухтораньні французскіх камуністых да дзяржаўнае здрады і шпіянажы. На гэтым недарэчным матыве з посьпехам наігрывалі рэакцыянэры ў эпоху „справы Ракоўскага“, на ім жа ўзмоцнена яны будуць спэкуляваць і ў надыходзячым нападзе на кампартыю. Мэта гэтае кампаніі відавочна. Характэрным новым момантам выступае тое, што ў той час, як у эпоху „справы Ракоўскага“ кампанія вялася за страх і рыск яе арганізатараў, зараз у ёй бяруць удзел элементы, блізкія да самога ўраду.

Грэка-савецкія адносіны

АТЭНЫ, 20. У адказ на паведамленьне „ТАСС“, якое падае дакладныя лічбы аб росьце грэцкага імпарту ў СССР, атэнскія газэты друкуюць афіцыёзнае паведамленьне, якое спрабуе абвергнуць гэтыя лічбы і факты і абвінавачвае Наркамгандлю ў невыкананьні, нібы, прынятых на сябе абавязкаў увозіць у СССР поўны кантынгэнт грэцкіх тавараў. Газэта „Катэмірыні“ (орган незалежных нацыяналістых) паведамляе з „верагодных крыніц“, што пасьля апошняга адказу савецкага ўраду, які адмовіўся ўзяць на сябе абавязацельствы ў пацаньні Грэцыі поўнага імпартнага кантынгэнту, грэка-савецкія перамовы лічацца сьпісанымі.

Румынскі ўрад пагражае журналістым высылкаю

ВЕНА, 22. 21-га сакавіка ў румынскае міністэрства замежных спраў былі запрошаны ўсе прадстаўнікі замежнага друку, якія знаходзяцца ў Бухарэсьце. Ім было заяўлена, што распаўсюджваньне вестак аб крызісе ўраду пацягне за сабою высылку з Румыніі.

Прасьледваньні ўкраінцаў у Польшчы

У Валынскім ваяводзтве ўлада распачала ліквідацыю арганізацыі украінскага культурна-асьветнага таварыства „Прасьвіта“. Прычына ліквідацыі—рост уплыву „радыкальных элемэнтаў сельробу“ ў „Прасьвіце“.

... кампартыі на муніцыпальных выбарах у Аўстрыі

ВЕНА, 22. Орган аўстрыйскае кампартыі „Ротэ Фанэ“ агалашае паведамленьне ЦК аўстрыйскае кампартыі аб тым, што партыя выстаўляе на надыходзячых выбарах муніцыпалітэту ў правінцыях Штырыя, Карынтыя і Зальцбургу самастойныя сьпісы.

Вэбэр выключан з партыі

БЭРЛІН, 15. Цэнтральны камітэт кампартыі Нямеччыны пастанавіў выключыць з партыі важака так званай вэдынскае апазыцыі Вэбэра.

„Савецкі ўрад —самы моцны ў сьвеце“

НЬЮ-ЁРК, 23. У аргентынскім друку агалошана гутарка з Квінтонам, старшынёй лацінска-амэрыканскага саюзу (антыімпэрыялістычная арганізацыя працаўнікоў навукі), які толькі што вярнуўся з СССР.

«Савецкі ўрад—заявіў Квінтон—ня менш моцны, чым самы моцны з эўрапейскіх урадаў. У Нямеччыне і Францыі мне давялося чуць ад ярых працаўнікаў СССР, што яшчэ 5 год таму—і эканамічная і палітычная моц Савецкага Саюзу зробіцца самай магутнай».

...пераходзіць у выступ і даводзіць лісьлівасьць і хлусьлівасьць дэлегатаў, якія выступалі супроць... для падобных аўдыторый развіваю сьмеласьцю, нячуласьцю і нязшчадным сарказмам.

* * *

БЭРЛІН, 23. Адказная прамова т. Літвінава, якая была ўчора выказана ў Жэневе, спаткала ад нямецкае прэсы дзякасьці надзвычайную ўвагу. «Дэйтшэ Альгэмэйнэ Цэйтунг» піша: «Прамова Літвінава зьяўляецца з раду вон выходзячай ня толькі ў сэнсе паложанай на яе працы і выкладаньня матар'ялам, але і ў тым сэнсе, што яна выяўляе сабой інтэлектуальны шэдэўр.

Увесь час прытрымліваючыся магчымай граніцы, далей якой у Жэневе дайці нельга, Літвінаў выкарыстаў гэтыя рамкі са сьмеласьцю, якая нікога не змагла пакрыўдзіць».

«Дэйтшэ Тагэсцэйтунг» піша: «Ніколі яшчэ не прыходзілася выслухаць працаўнікам разброеньня тое, што каз аў Літвінаў гэтаму сабраньню якое, быццам у насьмешку завецца камісіяй па разброеньні. Наўрад ці пажадаюць Ліга Нацый і большасьць членаў гэтай камісіі ўставіць прамову Літвінава ў рамку—на памяць. Як там ня было, Літвінаў здольна зьвёў шчоты з духам крывадушша, якое пануе ў гэтай камісіі».

«Кельнішэ Цэйтунг» піша: «Прамова Літвінава выяўляе сабой найцікавейшае дасягненьне палітычнай дыялектыкі, а таксама ўмеласьці і такту дзяржаўнага дзеяча. Кашэндэн у гульні, якую ён пачаў з Літвінавым у Жэневе, пацярпеў сур'ёзнае паражэньне.

Заявы Літвінава, паскольку яны былі накіраваны супроць прадстаўніка Англіі, былі рэзкія па сутнасьці і саркастычныя па форме, тыя-ж месцы прамовы, дзе ўспаміналася Ліга Нацый, былі ўгрунтаваны на фактах, строга ўзважаны і ўсюды далікатныя па форме. Расійцы павінны быць задаволенымі, яны выйгралі бліскучую ігру. Здарылася ня так, як хацеў Кашэндэн. Ня рускія апынуліся ў камісіі ў адзіноце супроць цывілізаваных дзяржаў, а Англія апынулася адзінокай сярод цывілізаваных дзяржаў.

Большасьць членаў камісіі далі рускім зразумець, што яны лічаць каштоўным іх далейшае супрацоўніцтва. Камісія будзе абгаворваць савецкі праект. Рускія могуць зарэгістраваць падвойны посьпех, напершае, у адносінах палітыкі, падругое, у палітыцы разброеньня».

«Франкфурт Цэйтунг» піша: «Прамова Літвінава зьявілася паказальнікам умелай парляманцкай палемікі, багатай розумам і іроніяй. Спроба прадстаўніка Францыі Клозеля паслабіць уражаньне ад прамовы прычэпкай да некаторых дробязяй канчаткова пацярпела няўдачу». Нават «Форвэртс» паведамляе, што «Літвінаў разьбіў галоўныя аргумэнты, высунутыя супроць савецкіх прапаноў, надзвычайна умела, каб не сказаць выдумана».

Водгукі амэрыканскага друку

НЬЮ-ЁРК, 23. Ліберальна-дэмакратычная «Балтымор Сан», камэнтуючы перамовы ў Жэневе, піша: «Напады Кашэндэна на Літвінава нагадваюць дзікі Кансэрватараў, якія прадстаўляюць дзяржавы і якія арганізавалі інтэрвэнцыю СССР, пачаў выступаць у ролі крытыка савецкіх падазрэньняў наконт мэтаў і дзейнасьці Лігі Нацый. Кашэндэн, канечна, жадае весьці размовы на працягу 7-мі год, без адзінай сур'ёзнай спробы ажыцьцявіць разброеньне».

Далей газэта крытыкуе паводзіны прадстаўніка Злучаных Штатаў Гібсона, які падтрымаў Кашэндэна. Газэта падкрэсьлівае, што заўвагі Кашэндэна наконт выдзелу СССР у Ліге Нацый аднолькава падыходзяць і да Злучаных Штатаў.

Масавыя арышты ў Навагрудку

ВАРШАВА, 23. У Новаградзкім ваяводзтве пачаліся новыя масавыя арышты асоб, якіх падазраюць у прыналежнасьці да кампартыі Зах. Беларусі. Да гэтага часу арыштавана 20 чал.

Ад уласнага карэспандэнта „Зьвязды“ на працэсе

БЕЛАРУСКАЯ ГРАМАДА ПЕРАД ПОЛЬСКІМ СУДОМ

(З ЗАЛІ СУДУ)

У часе допыту Багдановіча, які працягваўся амаль цэлы дзень, не абыйшлося бяз некалькіх характэрных інцыдэнтаў паміж абаронай і старшынёй, які на огул трымаўся вельмі нэрвова.

— Скажэце, сьведка,—пытае абаронца Этынгер,—вось, калі была ліквідавана Беларуская Грамада, ці ня лічылі гэту ліквідацыю прадстаўнікі некаторых польскіх дэмакратычных партый надзвычайна шкоднай?

— Здымаю гэта пытаньне,—адразу ўмешваецца старшыня. Але абаронца ня ўступае:

— Дазвольце, пан старшыня, мы-ж разглядаем пытаньне аб шкоднасьці Грамады, аб яе антыдзяржаўнай дзейнасьці. Так, прынамсі, кваліфікуе абвінаваўчы акт...

— Здымаю гэта пытаньне,—паўтарае ўпарта старшыня.

— Добра, паставім інакш пытаньне. Скажаце, сьведка, вось вы казалі аб перагаворах паміж Мэйштовічам (віленскі памешчык. Кар.) і ўрадам аб ліквідацыі Грамады.

— Здымаю гэта пытаньне—зноў паўтарае старшыня.

— Скажэце, сьведка, якое жыцьцё праводзілі Тарашкевіч, Валошын і іншыя дэпутаты?—пытае пракурор.

— Тарашкевіч, і Валошын, і Мятла, і Рак-Міхайлоўскі, якіх я асабіста добра ведаю,—адказвае Багдановіч,—жылі надзвычайна скромна. Рак-Міхайлоўскі жыў нават больш, чым скромна, шануючы кожную капейку. Але, калі Грамадзе патрэбны былі грашовыя ахвяры—яны былі першымі.

Другая палова допыту Багдановіча была прысьвечана пытаньню аб славутых „вялізных матар'яльных сродках“ Грамады. І гэта частка допыту з поўнай відавочнасьцю выявіла, што Грамада мела мізэрную матар'яльную базу і перажывала такія грашовыя затрудненьні, што нават недавыплачвала супрацоўнікам сваіх выданьняў. Прайшоўшыя пасьля Багдановіча супрацоўнікі газэт Грамады аднагалосна пацьвердзілі, што нават наборшчыкі—беларусы, бачачы адсутнасьць грашовых сродкаў, згадзіліся на стаўкі ніжэй прафэсыянальных норм. Рад сялян-сьведак таксама расказалі суду, як зьбіраліся ў шапку на ўсіх вясковых сходах ахвяраваньні на беларускую грамадаўскую прэсу. Легэнда аб маскоўскіх грошах, на вялікі жаль пракуратуры, расьсейваецца, як дым...

Заключным акордам допыту Багдановіча і іншых грамадзкіх беларускіх дзеячоў было паказаньне старшыні беларускага навуковага таварыства—Трэпкі. Гэты сівы, як лунь, стары—адзін з піянэраў беларускага нацыянальнага руху, заснавальнік аднэй з першых беларускіх арганізацый яшчэ 20 год таму назад.

Скажэце, сьведка,—пытае пракурор,—вось вы кажаце, што Луцкевіч ня быў членам Беларускай Грамады. Што-ж, ён варожа адносіўся да гэтага руху?

— Не, гэта немагчыма—з глыбокім узбуджэньнем адказвае сьведка. Рух Грамады—гэта адраджэньне народу... Грамада несла культуру ў беларускую вёску, таму Луцкевіч, як беларус, ня мог адмоўна адносіцца да Грамады...

— Я ня маю больш пытаньняў,—пасьпешна перабівае старога пракурор. У голасе прадстаўніка дзяржаўнага абвінавачаньня адчуваецца нэрвовасьць—доўгі стамляючы дзень прынёс яму толькі адны расчараваньні. Праўда, прыгавар—ужо ў кішэні, можна чакаць і павышэньня, але так хацелася-б надаць клясавай памешчыцкай расправе хоць некаторую выгляднасьць аб'ектывізму і „справядлівасьці“. Але наступныя дні працэсу прыносяць польскай дзяржаўнай уладзе яшчэ больш буйныя няпрыемнасьці. На гэты раз яе „засыпаюць“ ужо свае...

Адным з цікавых момантаў працэсу быў допыт трох віленскіх адвакатаў—Радзевіча, Чэрніхава і Міцкевіча, якія ня раз выступалі ў розны час у якасьці абаронцаў на паасобных працэсах членаў Грамады. Іх допыт выявіў яскравы малюнак нораваў і звычаяў, якія ўстанавіла на крэсах польская ўлада.

Яшчэ задоўга да працэсу Грамады пракуратура, парушаючы ўсе буржуазныя нормы, у лік якіх уваходзіць і паважаньне адвакацкае тайны, зрабіла ў Радзевіча вобыск з мэтаю ўстанавіць, што ён і яго калегі атрымліваюць грошы на абарону паасобных членаў Грамады „з таямнічых крыніц“. Ніякіх „таямнічых крыніц“ пракуратура не знайшла, але перапалоханыя правінцыяльныя адвакаты, добра знаёмыя з акупацыйнымі звычаямі, сазналіся, што па пытаньні аб арганізацыі некаторых абарон з імі вёў перагаворы дэпутат сойму, член фракцыі Грамады, Сабалеўскі. На судзе выявілася, што Сабалеўскі стаяў на чале камітэту, які стварыла парляманцкая фракцыя Грамады і таму, як гэта звычайна прынята, арганізоўваў абарону членаў сваёй партыі. Грошы на абарону зьбіраліся з адлічэньняў ад дэпутацкае пэнсіі і з паасобных ахвяраваньняў, пры чым увесь час сродкаў было так мала, што адвакатам заўсёды недавыплачваліся ганарары. Уся гэта гісторыя ня варта была-б і вычэдзенага яйка, калі-б у гэтых вобысках у адвакатаў і ў іх допытах рэзка не праявілася даўно ўжо намечаная тэндэнцыя польскіх кіруючых сфэр паставіць палітычныя злачынствы па-за законам, пазбавіўшы перш за ўсё абвінавачваных праву на абарону. Ужо ня раз шляхам адпаведнага націску на саветы прысяжных паверанных рабіліся спробы прымусіць адвакатуру ў розных гарадох вынесьці адпаведнае „патрыётычнае“ рашэньне аб недапушчальнасьці браць на сябе абарону „антыдзяржаўных дзеячоў“.

Таму ня дзіва, што абаронцы, якія прыехалі з Варшавы, зараз-жа дэманстрацыйна пакінулі залю пасяджэньня, як толькі суд прыступаў да допыту Радзевіча, Чэрніхава і Міцкевіча. На лаўках абароны ў гэты час заставалася толькі віленская адвакатура, якая не асьмела ўзьняць голас пратэсту супроць нячуваных паводзін пракуратуры, немагчымых у самыя цяжкія часы царызму, нават у пэрыяд Шамякінай юстыцыі „Ванькі Каіна“—міністра юстыцыі І. Г. Шчэглавітава...

Вільня, 20 сакавіка.

КАР.

Гаспадарчае становішча і бліжэйшыя задачы КП(б)Б

(Даклад тав. ГАЛАДЗЕДА на актыве Менскай арганізацыі КП(б)Б 15-га сакавіка 1928 году)

Таварышы. У сваім дакладзе аб гаспадарчым становішчы і задачах арганізацыі я спынюся толькі на некаторых асноўных момантах: па-першае, на кан'юнктурнай ацэнцы мінулага 1926-27 гаспадарчага году, як на станоўчых яе зьявішчах, так і на адмоўных момантах нашай эканамічнай працы; па-другое, на цяжкасьцях у галіне хлебазагатовак і на тых мерапрыемствах, якія былі прыняты партыяй і ўрадам у зьвязку з гэтымі цяжкасьцямі, а таксама на выніках працы па ўзмацненьні хлебазагатовак; па-трэцяе, на пытаньнях будаўніцтва і бюджэту; па-чацьвертае, на вясеньняй засеўнай кампаніі і пашых задачах у зьвязку з гэтым; і па-пятае, на пытаньні аб Шахцінскай контр-рэвалюцыйнай дзейнасьці групы спэцыялістых, аб чым гаварылася ў дакладзе т. Рыкава і ў паведамленьні пракурора Вярхоўнага Суду.

Кан'юнктура мінулага гаспадарчага году

На адным з апошніх аб'яднаных пасяджэньняў СНК і Эканомнарады БССР мы падагулілі вынікі гаспадарчай дзейнасьці нашых арганізацый за 1926-27 гаспадарчы год і праналізавалі тыя эканамічныя працэсы, якія назіраліся ў мінулым годзе. У выніку прапрацоўкі гэтага пытаньня выявіўся цэлы шэраг як станоўчых, так і адмоўных момантаў у народна-гаспадарчым будаўніцтве.

Рост народнае гаспадаркі

Па лініі сельскай гаспадаркі выявіўся досыць значны колькасны рост засеўных плошчаў на ўсіх культурах, а таксама і некаторы якасны рост. Па лініі забясьпечаньня сельскай гаспадаркі сельска-гаспадарчым інвэнтаром і с.-г. машынамі таксама назіралася значнае палепшаньне. Трэба адзначыць, што некаторы недарод, які меў месца на Беларусі ў 1926 годзе, быў ліквідаваны дзякуючы цэламу шэрагу своечасова ўжытых эканамічных мерапрыемстваў аб чым сьведчыць перш за ўсё ўтрыманьне ўзроўню цэн на сельска-гаспадарчыя прадукты, а асабліва на хлеб.

Пасрэдніцкі таваразварот даў досыць значны рост за кошт абагулененага сэктару гандлю пры аднамасным зьніжэньні прыватнага гандлёвага сэктару. Задача па зьніжэньні цэн таксама была вырашана больш-менш здавальняюча.

Па лініі прамысловасьці мы за мінулы год мелі самае поўнае скарыстаньне ранейшай (старой) тэхнічнай базы. Гэта азначае, што мы здолелі ўвесь асноўны капітал, які мецца ў прамысловасьці, досыць поўна нагрузіць і выкарыстаць пры адначасовым яго папаўненьні і аднаўленьні, за гэты-ж час нам удалося на цэлым шэрагу прадпрыемстваў правесьці досыць добрае пераабсталяваньне і аднаўленьне існуючых сродкаў вытвор-

дзеньні рацыяналізацыі гандлюючага апарату. Аднак, зьніжэньне цэн прайшло ў некаторых каапэрацыйных арганізацыях не толькі не за кошт зьмяншэньня накладных і кіраўнічых выдаткаў, а за кошт зьмяншэньня прыбыткаў і накапленьняў, што зьяўляецца бязумоўным недахопам нашай працы.

У галіне росту прадукцыйнасьці працы мы выявілі гэткае зьявішча, **што рост тут быў ніжэй запраектаванага намі, у той час, як заработная плата дала рост больш запраектаванага і ў значнай меры перавагала за рост прадукцыйнасьці працы.**

Гэтак сама і **сабекошт прадукцыі ў шэрагу галін** прамысловасьці замест яго зьніжэньня нават павысіўся. Задача-ж па зьніжэньні сабекошту ёсьць галоўнейшая задача ў галіне вытворчай **дзейнасьці нашай прамысловасьці,** і яна ажыцьцёўлена не па ўсіх галінах. Апроч таго, зьніжэньне адпускных цэн таксама ў некаторых выпадках ішло за кошт скарачэньня прыбыткаў і, зразумела, у некаторых мясцох адбілася на зваротных сродках у шэрагу галін прамысловасьці.

Да недахопаў працы мінулага году трэба аднесьці таксама і тое, што будаўніцтва ў шэрагу выпадкаў ішло з досыць значнымі дэфэктамі: напрыклад, у шэрагу выпадкаў яно праходзіла пры адсутнасьці плянавасьці ў ім, пры позным пачатку работ па будаўніцтве, дзякуючы чаму не скарыстоўваўся ўвесь будаўнічы сэзон, і сканчэньне работ зацягвалася на зіму.

Канчатковыя вынікі кан'юнктуры мінулага году можна характарызаваць наступнымі момантамі: бязумоўна, у шэрагу галін гаспадаркі мы маем буйныя пось-

іх прадстаўнікоў у іншыя раёны СССР для закупкі гэтых-жа прадуктаў; на падставе адмовы нашых каапэрацыйных і дзяржаўных загатоўчых арганізацый адпаведныя вытвараючыя арганізацыі прадавалі свае лішкі прыватніку.

Больш партыйцаў і камсамольцаў у загатоўчы апарат

Дзякуючы гэтаму вышла тое, што мы самі не толькі не паслаблялі, але ўзмацнялі пазыцыі спэкулянтаў. Асабліва я лічу патрэбным падкрэсьліць тую акалічнасьць, што ў гэтай кампаніі мы вельмі яскрава выявілі адсутнасьць кваліфікаваных спэцыялістых па загатоўках рознай сыравіны, спэцыялістых-партыйцаў, напрыклад, па загатоўках скуры, пушніны, ільна-валакна і г. д. І ўсе гэтыя пасады ў большасьці былі заняты старымі спэцыялістымі —былымі прыватнікамі, якія, працуючы на службе ў нашых каапэрацыйных і дзяржаўных арганізацыях за пэнсію, у шэрагу выпадкаў адначасова працавалі і на прыватніка, і досыць цяжка было выявіць, на каго яны больш працавалі—на каапэрацыйную арганізацыю ці на прыватніка.

Гэты горкі вопыт павінен зьвярнуць увагу ўсіх нашых партыйных арганізацый, што мы яшчэ мала надавалі значэньня камплектаваньню гандлюючых арганізацый, асабліва нізавых зьвеньняў, лепшымі сіламі партыі. Мала яшчэ ўмець у патрэбнай колькасьці выпрацоўваць сельска-гаспадарчую сыравіну для дастаўкі нашай прамысловасьці, трэба ўмець своечасова рэалізаваць гэтую сыравіну і ў тым разьмеры, які-б здавальняў патрэбы прамысловасьці і забясьпечваў-бы выкананьне экспартнага пляну.

Такім чынам, перад усімі партарганізацыямі ставіцца, як абавязковая задача, чаго-б гэта ні каштавала —ужыць усе меры да ўзмацненьня загатоўчага апарату сіламі партыі, сіламі камсамолу. Трэба, бязумоўна, правесьці цэлы шэраг нарыхтоўчых курсаў для вывучэньня загатоўчай справы з тым, каб, прапусьціўшы праз іх шэраг партыйных і камсамольскіх сіл, мы змаглі ўзмацніць наш загатоўчы апарат.

Лічбы загатовак

Мы павінны сьцьвердзіць, што пералом па ўсіх выглядах працы, бязумоўна, маецца. У шэрагу галін

пляну (рыззё, косьці, скалапрадукты і інш.), трэба паставіць на чале працы ўсіх нашых арганізацый. Няма чаго і гаварыць аб тым, якое вялікае значэньне мае для нашай гаспадаркі поўнае выкананьне экспартнага пляну—гэта ўсім вядома: тут і пытаньні валютнага парадку, ад гэтага залежыць і ўвоз абсталяваньня для прамысловасьці.

Скажэньне закону аб самаабкладаньні на мясцох

Спэцыяльна я хачу падкрэсьліць пытаньне аб самаабкладаньні. Самаабкладаньне ў БССР, як нам ні сорамна, праходзіць вельмі дрэнна. Калі я запатрабаваў у Наркамфіне БССР справку аб выніках правядзеньня самаабкладаньня, дык у адказ мне паведамілі лік сельскіх сходаў, на якіх ухвалены пастановы правесьці самаабкладаньне. На запытаньне-ж, колькі грошай сабрана ў выкананьне гэтых пастаноў, Наркамфін нічога не мог адказаць, бо ў яго такіх весткак няма. Гэта значыць, што ў нас на сёньня па самаабкладаньні амаль што нічога не сабрана. Рэальна, апроч пастаноў, нічога няма. Апроч таго, трэба зазначыць, што ў некаторых мясцох наш закон аб самаабкладаньні немагчыма перабытвацца. Законам, напрыклад, прадугледжана абавязковая пастанова даваць палёгкі **беднаце тым, што бедната ўдзельнічае сваёю працаю ў самаабкладаньні і ў палавінным разьмеры ў параўнаньні з іншымі гушчамі вёскі, а заможная частка вёскі і серадпякі павінны выплачваць самаабкладаньне грашыма ў разьмеры ня менш 35 проц. іхняга сельска-гаспадарчага падатку.** Аднак, на справе часта бывае інакш: з дазволу нашых нізавых арганізацый дапушчаецца ўхваляць пастановы аб удзеле ў самаабкладаньні ўсяго жыхарства сваёю працаю. Гэта азначае, што ўвесь сэнс закону аб самаабкладаньні цалком траціцца, бо для нас ня мае значнасьці тое, што кулак якое-небудзь вёскі выедзе на тройцы коней у лес і прывязе ў лік належных з яго грошай па самаабкладаньні выдзелены дзяржаваю лес на школу ці на мост, **а важна адшукаць дадатковыя грашовыя рэсурсы на правядзеньне тых ці іншых гаспадарчых і культурных мерапрыемстваў у данай вёсцы ці раёне.**

Адпаведнаю пастановаю ЦК КП(б)Б для мясцовых арганізацый уста-

тацыі ільнавалакна быў няўдалым. Кантрактацыю правялі, задаткі пад ураджай выдалі досыць значныя, а ільну замест выдадзеных грошай атрымалі вельмі мала. Тут трэба адзначыць, што сыстэма сельска-гаспадарчай каапэрацыі не здала экзамену, бо калі пачалі правяраць працу с.-г. каапэрацыі ў галіне спагнаньня закантрактаванага ільну, дык выявілася, што каапэрацыя па ўласнай ініцыятыве ня ўжыла шмат якіх мер узьдзейнічаньня на няздаўшых закантрактаванага ільну. Давялося даць цьвёрдую дырэктыву і абавязаць сельска гаспадарчую каапэрацыю абавязкова спагнаць гэты лён. У выніку гэтай кампаніі шмат дзе замест ільну пачалі здаваць акты аб вымачках, неўраджаі, а ў лепшым выпадку—варочаць назад грошы. Пры гэтым выявілася, што акты складаліся ў студзені або лютым, г. зн. тады, як патрабавалі выканаць дагавор. Як відаць, нашы адпаведныя рэгулюючыя органы таксама праспалі ў гэтай справе, бо, калі нават дапусьціць, што некаторы процант актаў адпавядае сапраўднасьці, г. зн. што дзе-ня-дзе сапраўды былі недароды ці вымачкі, дык гэта ніяк не азначае, што нашы рэгулюючыя органы павінны даведацца аб тым у студзені-лютым. Гэта трэба было ведаць не пазьней лістапада. Мы можам лічыць, што значны процант гэтых актаў зусім не адпавядае сапраўднасьці; складаньне гэтых актаў зінюю якраз даводзіць, што гэта —спроба падмануць нашыя органы. Сёлета пры правядзеньні веснавой засеўнай кампаніі мы таксама мяркуем разгарнуць шырокую кампанію кантрактацыі ня толькі ільну, але і інш. прадуктаў сельскай гаспадаркі. Нашы органы, якія праводзяць кантрактацыю, абавязаны выправіць сваю памылку, дапушчаную летась.

Палітычныя вынікі нашай працы

Нарэшце, некалькі слоў аб палітычных выніках нашай працы. Некаторыя групы жыхарства, як вёскі, так і гораду, спрабуюць вытлумачыць мерапрыемствы партыі і ўраду ў галіне ўзмацненьня загатовак, як агульны нажым на сялянства. Гэта —**самыя злосныя выдумкі, з якімі належыць рашуча змагацца.** Усе нашыя мерапрыемствы па хлебазагатоўках і загатоўках наогул накіраваны выключна, з аднаго боку, на ўзмацненьне эканамічнага становішча

спрабуюць сарваць нашу гаспадарчую працу праз затрыманьне таварных лішкаў, запасаў хлеба і рознай сыравіны, а таксама праз скупліваньне хлеба, праводзячы гэта супольна з гарадзкім спэкулянтам, павялічваючы цэны на хлеб, каб гэтым **закабаліць бядняцкую частку вёскі і нажыцца самім.** Агульны палітычны настрой вёскі такі, што асноўная маса сялянства, бедната і серадняк **правільна ацэньвае нашы мерапрыемствы, як накіраваныя на барацьбу са спэкуляцыяй, на захаваньне цьвёрдых цэн на хлеб, які ўрэшце набываецца і беднатою, на захаваньне рэальнага значэньня заработку рабочых і цьвёрдага курсу нашай валюты.** Кулацкая частка вёскі, зразумела, нашай палітыкай незадаволена, бо гэтая палітыка накіравана процi яе інтарэсаў. З гэтае прычыны кулацкія элемэнты хочуць паказаць усе мерапрыемствы партыі, як выкліканыя «цяжкасьцямі», злосна пушчаюць чуткі, нібы, аб набліжэньні вайны і г. д.

Што-ж датычыць **палітычнага настрою гораду,** дык няма чаго і гаварыць, што **рабочыя масы правільна разумеюць мерапрыемствы нашых органаў і ўсімі сіламі спрыяюць іх ажыцьцяўленьню.** Адначасна трэба зазначыць, што некаторыя групы служачых і інтэлігенцыі спрабуюць падпяваць кулаком і спэкулянтам, разам з імі выказваючы незадаволеньне за нажым на кулака. Зразумела, гэтыя групкі (яны зусім нязначныя) цалкам адбіваюць ідэалёгію кулацтва вёскі і нэпмана гораду, бо яны зьвязаны сацыяльна з гэтымі элемэнтамі. Аднак, такіх груповачак мала і яны ні ў якой меры ня могуць рабіць уплыву на грамадзкую думку працоўных мас, але я лічу патрэбным гэта адзначыць, кажучы гэтым самым, што інтарэсы гарадзкога нэпмана і вясковага кулака цалкам аднолькавы, а іхняе ідэалёгічнае афармленьне выяўляецца ў гэтых адзінках кулацкай інтэлігенцыі і служачых.

Агульны вынік такі: пералом ва ўсёй працы па загатоўках ёсьць, бясспрэчна. Увогуле мы дамагліся станоўчых вынікаў.

Перашкоды кан'юнктурнага характару, якія былі ў парыяд заняпаду хлебазагатовак, **зараз ужо зжыты.** Застаецца толькі поўнасьцю скончыць тую працу, у якой

Я ня буду спыняцца на канкрэтных фактах іхняй контр-рэвалюцыйнай дзейнасьці, якімі яны падрывалі эканамічную моц нашага краю. Нам важна на гэтым выпадку паглядзець на ўсю сыстэму нашай працы і нашага кіраўніцтва. Няма чаго і казаць, што дзейнасьць гэтай контр-рэвалюцыйнай групы складалася ня толькі з падрыву сацыялістычнага будаўніцтва нашай дзяржавы, але і ў захадах у адносінах да рабочых мас. Захады гэтыя былі накіраваны да ўзбуджэньня незадаволеньня (я)од рабочых мас савецкаю ўладаю. Умовы, у якія гэтыя спэцыялісты стаўлялі рабочых, былі цалкам накіраваны на падрыў аўтарытэту савецкае ўлады. Так, выпадкі папсаваньня вэнтылятараў і гэтым пазбаўленьне працуючых капальнікаў паветра, грубыя абыходзіны з рабочымі, зьдзекі над рабочымі,—сьведчаць, што ў нашых прафэсыянальных і партыйных арганізацыях папсавалася рэвалюцыйная чуласьць, уважлівасьць, нарадзілася некаторая абломаўшчына і ў выніку гэтага зьявіліся такія факты, як праца гэтай контр-рэвалюцыйнай зграі прахвостаў.

Нас у зьвязку з гэтым павінна цікавіць такое пытаньне: **ці падобны выпадак зьяўляецца адзіным у даным разе на Донбасе, ці мы не гарантаваны, што гэткая-ж шкодніцкая праца можа быць і ў іншых мясцох?** Адказ на гэтае запытаньне толькі адзін: **такія выпадкі магчымы і ў іншых мясцох.** Ва ўмовах БССР мы таксама не гарантаваны, што на асобных вучастках нашай працы могуць быць спробы розных шкодніцкіх выпадкаў. Хоць БССР і не зьяўляецца буйным эканамічна магутным фактарам, але яе тэрытарыяльная блізасьць да мяжы з капіталістычным Захадам кажа, што гэты вучастак таксама мае буйное палітычнае значэньне і можа прываблiваць да сябе падобныя контр-рэвалюцыйныя элемэнты, каб паспрабаваць тут сваёю шкодніцкаю дзейнасьцю перашкодзіць нашай гаспадарцы, тым больш, што і ў нас за апошні час народна-гаспадарчае будаўніцтва разгортваецца значна і мы ўжо маем шмат буйных аб'ектаў будаўніцтва, уклады ў якія дасягаюць дзесяткаў мільёнаў руб.

Такім парадкам, на гэтым факце контр-рэвалюцыйнае дзейнасьці ў Шахцінскім раёне мы павінны пераканацца, што на эканамічным

...вікі ў галіне будаўніцтва, галоўным чынам, па лініі прамысловага і кватэрнага будаўніцтва.

Народна - гаспадарчы рост праходзіў пры адначасовым росьце заработнай платы рабочым (як намінальнай, так і рэальнай); гэты рост таксама праходзіў поруч з ростам колькасьці рабочых. Гэта значыць, што ў мінулым годзе жыцьцёвы ўзровень рабочых мас сыстэматычна павышаўся.

Ёсьць таксама посьпехі **і ў галіне арганізацыі народнай гаспадаркі**, якія выявіліся, галоўным чынам, у зьмяншэньні адміністрацыйна-кіраўнічых выдаткаў, у рацыяналізацыі кіраўніцтва. Эканомію, якая трымалася ў выніку зьмяншэньня гэтых не патрэбных выдаткаў, мы цалкам накіравалі на пашырэньне вытворчай дзейнасьці. Немалая праца праароблена ў галіне рацыяналізацыі гаспадарчага апарату і кіраваньня вытворчасьцю.

Адмоўныя моманты ў эканамічнай рабоце

Да недахопаў нашай эканамічнай дзейнасьці ў мінулым годзе трэба аднесьці перш усяго тое, **што якасны рост працы аграмаджанага сэктару адставаў ад колькасных дасягненьняў.** Гэта значыць, што калі мы з выстарчаючым тэмпам разгортвалі працу, павялічваючы яе абхват, дык якасьць гэтых дасягненьняў у шмат частках нашай дзейнасьці адставала ад колькаснага росту. З гэтай прычыны асноўнай устаноўкай ва ўсёй нашай працы на бліжэйшы час павінна быць палепшаньне якасьці як у галіне вытворчасьці, так і ў галіне гандлю. Апроч таго, зьніжэньне цэн па лініі каапэрацыйнага гандлю хоць і выканана, але яно ішло ня поўнасьцю па тых шляхох, якія намечаны былі дырэктыўнымі ўказаньнямі партыі. Асноўная задача, якая ставілася перад нашымі гандлюючымі арганізацыямі ў галіне зьніжэньня цэн, крылася **ў абавязковым скарачэньні накладных і адміністрацыйна-кіраўнічых выдаткаў і ў правя**[illegible] най гаспадаркі БССР, мы ўсё-ж у канцы гаспадарчага году маглі адзначыць некаторае парушэньне роўнавагі на таварным рынку, якое, з аднаго боку, зьявілася галоўным чынам з прычыны досыць інтэнсыўнага росту пакупнога фонду гораду і вёскі і, з другога боку, у выніку няпоўнага авозу прамысловых тавараў БССР, а таксама з прычыны зусім слабай гібкасьці ў працы гандлёвага апарату.

Кан'юнктура першага кварталу 1927-28 году ў асноўным адбіла вынікі канца мінулага гаспадарчага году, пры чым дыспрапорцыя паміж попытам і прапановай нават у некаторай ступені завастрылася. Прычынай гэтага зьяўляецца досыць інтэнсыўная рэалізацыя другарадных прадуктаў сельскай гаспадаркі з боку сялянства і павялічэньне пабочных заработкаў, што, бязумоўна, прывяло да яшчэ большага накапленьня грашовых лішкаў у вёсцы, павысіла попыт на прамтавары, у той час, як ход загатовак асноўных прадуктаў сельскай гаспадаркі, напрыклад, хлеба, быў паслаблен, і збор падаткаў рознага роду пляцяжоў і г. д. па вёсцы быў разгорнут слаба.

Гэта таксама мела ўплыў на становішча хлебнага рынку. Асабліва неабходна адзначыць тое, што нам прышлося перарабляць экспартны плян, у якім вываз хлеба займаў досыць значнае месца, ня менш 25-30 проц. усяго экспартнага пляну. Такім чынам, апынуўшыся перад пэрспэктывай недавыкананьня экспартнага пляну за кошт хлеба, нам прышлося гэты плян перарабіць у бок узмацненьня загатовак і экспарту другарадных прадуктаў. Экспартны плян БССР амаль цалком складаецца з другарадных прадуктаў і дае суму ў 10-11 млн. руб. Узяўшы гэта пад ўвагу, нашы адпаведныя загатоўчыя арганізацыі павінны былі з пачатку загатоўчага сэзону разгарнуць самую энэргічную працу па загатоўцы гэтых прадуктаў. На тым, як выкананы гэты плян, я спынюся далей.

Вынікі хлебазагатоўчай кампаніі

Выяўленыя цяжкасьці з хлебазагатоўкамі ў лістападзе і сьнежні прымусілі партыю ўжыць цэлы шэраг самых рашучых мер, каб дасягнуць пералому ў хлебазагатоўках і поўнага выкананьня намечанага пляну хлебазагатовак.

Абломаўшчына ў загатоўчым апараце

Ва ўмовах БССР мы таксама павінны былі ўжыць цэлы шэраг мер для ўзмацненьня ходу загатовак усіх відаў сельска-гаспадарчай сыравіны.

Што намі дасягнута да гэтага часу ў галіне загатовак у выніку ўжытых мер? Перш усяго ў працэсе ўзмацненьня працы намі досыць поўна выяўлен цэлы шэраг слабых момантаў працы ў гандлёва-загатоўчым апараце, у некаторых выпадках выяўлена недапусьцімая нядбайнасьць і абломаўшчына ў гандлёвым загатоўчым апараце, што выкарыстаў прыватнік, які ў шэрагу мясцовасьцяй пачаў досыць моцна сябе выяўляць, павышаючы цэны на загатаўляемыя прадукты.

Я ня буду доўга спыняцца на тых балячках нашага апарату, якія выявіліся ў ходзе кампаніі, заначу толькі на некаторыя з іх. Перш усяго каапэрацыйныя органы ў шмат мясцох у пачатку загатоўчага сэзону выявілі самую недапусьцімую бесшабашнасьць, часта адмаўляючыся, напрыклад, купляць хлеб у савецкіх і калектыўных гаспадарках нібы за адсутнасьцю патрэбы і ў той-жа час насылаючы сва-

[illegible] можна бачыць практычныя вынікі нашай працы. Па хлебе: мы выканалі гадавы плян хлебных загатовак па БССР на 51 проц., і трэба сказаць, што гэта праца яшчэ разгорнута слаба. Па ільняным семі выканана толькі 40 проц. гадавога пляну, а гэта значыцца, што праца нічога ня варта. Трэба сказаць, што нашы адпаведныя ільна-загатоўчыя арганізацыі праспалі ў часе загатоўкі ільнянога семя: адцягвалі ўсё на заўтрашні дзень, а тым часам ільняное семя часткова было ўжо перапрацавана саматужным способам. Па скуранай сыравіне мы маем досыць добрыя дасягненьні, і калі з пачатку загатоўчага сэзону прыватнік меў досыць моцныя пазыцыі на рынку скуранай сыравіны, а нашы дзяржаўныя і каапэрацыйныя арганізацыі працавалі вельмі слаба, дык у сучасны момант мы маем у гэтай справе досыць значны пералом. Так, па буйной скуранай сыравіне мы выканалі 47,2 проц. гадавога пляну; калі-ж параўнаць колькасьць загатовак на 1-га сакавіка 1928 г. з колькасьцю загатовак на 1-га сакавіка мінулага году, дык сёлета мы маем значнае перавышэньне. Па дробной скуранай сыравіне ёсьць таксама вялікія дасягненьні, і тут таксама колькасьць загатоўленай скуры на 1-га сакавіка 1928 г. значна перавышае загатоўкі на тую-ж дату 1927 г. Па ільнавалакне загатоўлена на 11-га сакавіка 4.913 тон ці 59 проц. гадавога пляне. Як быццам процант выкананьня ня дрэнны, але трэба ўзяць пад увагу, што на першыя два кварталы загатовак прыпадае вялікі процант іх выкананьня, маючы на ўвазе, што наступныя месяцы будуць зьяўляцца сэзонам загатовак ільнавалакна. Такім чынам, пытаньне загатоўкі ільнавалакна стаіць досыць востра. Тут мы павінны напружыць усе нашы сілы, каб да канца загатоўчага пэрыяду абавязкова выканаць гадовы плян заданьня. Па загатоўцы пянькі ў нас зусім слаба, усяго выканана 19,2 проц. гадовага пляну. Па шчаціне выканана каля 50 проц. гадавога пляну, па пушніне—справа ідзе добра, выканана 98 проц. усяго пляну; мяса загатоўлена 43 проц. і экспартны плян намі выканан за першыя два кварталы здавальняюча, г. зн. справа набліжаецца да выкананьня 50 проц. усяго гадавога пляну. Але тут трэба адзначыць, што выкананьне экспартнага пляну хоць у колькаснай адносіне праходзіць здавальняюча, але гэтае выкананьне ішло, галоўным чынам, за кошт невялікага асартымэнту экспартных прадуктаў.

Напрыклад, нашы недахваты па загатоўках другарадных відаў сыравіны былі пакрыты мазырскімі грыбамі, бо мы сёлета вывезьлі грыбоў больш, чым на 700 тыс. руб. У загатоўцы гэтых прадуктаў мы, зразумела, зрабілі буйнейшыя посьпехі. Такім чынам у далейшым узмацненьне загатовак рознай «дробязі», уваходзячай у экспартны

[illegible] усім нашым партыйным і савецкім арганізацыям, што невыкананьне заданьня ў галіне збору самаабкладаньня выклікае, магчыма, арганізацыйныя меры ў адносінах да некаторых нашых арганізацый.

Трэба сказаць, што арганізацыі на мясцох слаба правялі палітычную працу і падрыхтоўчыя мерапрыемствы, каб ажыцьцявіць закон па самаабкладаньні. Напрыклад, ня ўсюды арганізавана бедната для правядзеньня гэтых мерапрыемстваў; у шмат якіх выпадках ня выкарыстан сялянскі актыў, і асабліва трэба адзначыць, як ненармальнае зьявішча, што некаторыя арганізацыі не ўцягнулі поўнасьцю сельсаветы ў ажыцьцяўленьне задач самаабкладаньня: часта гэта робіцца без сельсавету, праз яго галаву, без уцягненьня ўсіх сяброў сельсавету ў правядзеньне памянёных мерапрыемстваў. З гэтае прычыны мы бачым у некаторых мясцох, што кулацтву ўдаецца ўплываць на беднату, якая таксама няправільна ўспрыймае ў гэтых выпадках закон аб самаабкладаньні. Ёсьць нават выпадкі, калі самі сябры сельсаветаў галасавалі проці ўвядзеньня самаабкладаньня. Бясспрэчна, усё гэта зьяўляецца вынікам слабой працы нашых органаў, бо наш закон цалкам накіраваны на забесьпячэньне інтарэсаў беднаты. У зьвязку з гэтым неразуменьне беднатою выгады закону аб самаабкладаньні зьяўляецца вынікам дрэннай падрыхтоўчай працы.

Пра пазыку ўзмацненьня сялянскай гаспадаркі

Некалькі слоў аб рэалізацыі пазыкі аднаўленьня сельскай гаспадаркі. На сёньня рэалізавана 30,5 проц. пазыкі. Характэрна адзначыць, як праходзіць рэалізацыя па асобных акругах. Першаю ідзе Бабруйская акруга, якая выканала 44 проц. заданьня. За ёю—Мазырская, яна выканала 43,3 проц. заданьня, далей Полацкая—43 проц., іншыя акругі рэалізавалі менш. Для актыву Менскай арганізацыі ня шкодзіць ведаць, на якім месцы ідзе Менская акруга. Нажаль, сталічная акруга займае зусім неадпаведнае месца ў справе рэалізацыі пазыкі: яна знаходзіцца на перадапошнім месцы (апошняя—Аршанская акруга—16 проц.). З гэтага трэба зрабіць належныя вывады Менскаму актыву і ўжыць рашучыя захады, каб выправіць гэтую працу і ўрэшце стаць на першае месца. Праца ў галіне рэалізацыі пазыкі аднаўленьня сельскай гаспадаркі павінна быць узмоцнена. Надыходзіць апошні тэрмін, а пазыка не рэалізавана нават напалову.

С.-г. каапэрацыя не здала экзамену

Пару слоў па пытаньні аб кантрактацыі ільну і процанту выкананьня загатовак па кантрактацыі. Летні [illegible] вопыт па кантракт[illegible]

[illegible] рабочых гораду. Бясспрэчна, правільна, што мы нашымі мерапрыемствамі **ня слымяем нажымаць на кулацкія верхавіны вёскі,** якія часта спрабавалі і зараз яшчэ [illegible] **ці самаабкладаньне і выканаць поўнасьцю плян ільназагатовак, а таксама з посьпехам рэалізаваць пазыку аднаўленьня сялянскай гаспадаркі.**

Будаўніцтва і бюджэт

Бюджэт БССР узрос на 23 процанты

Некалькі слоў аб дзяржаўным бюджэце бягучага году. Наш бюджэт ужо зацьверджан СНК СССР, і вынікі можна падвесьці наступныя: рост бюджэту дае 23 проц. у параўнаньні з мінулым годам і, напрыклад, па асобных галінах рост вельмі значны — асыгнаваньні на прамысловасьць узрасьлі на 83 проц. Гэта гаворыць за тое, што пры невялікім росьце прыбытковай часткі бюджэту мы здолелі дасягнуць досыць значнага росту па выдатковай частцы.

Апроч таго, трэба адзначыць, як буйнейшае дасягненьне, што выдаткі па фінансаваньні мэліярацыйных работ пераведзены на агульна-саюзны бюджэт. Гэта таксама вялікае дасягненьне, бо мэліярацыя ў БССР мае велізарныя пэрспэктывы; яе вялікае значэньне для аднаўленьня сельскай гаспадаркі, а таксама для зьнішчэньня аграрнай перанаселенасьці беларускай вёскі ўсім вядома. Фінансаваньне мэліярацыі з саюзнага бюджэту дае **вялікія пэрспэктывы для разгортваньня гэтых работ. Наша задача зараз будзе ў тым, каб ужыць самыя сур'ёзныя меры для складаньня пляну мэліярацыйных работ, каб найбольш карысна скарыстаць гэтыя велізарныя сродкі, якія нам даюцца, і каб мы праз укладаньне гэтых сродкаў здолелі** мабілізаваць у сваю чаргу сродкі і ініцыятыву самых сялян шляхам арганізацыі мэліярацыйных таварыстваў і г. д.

На шляху капітальнага будаўніцтва

Неабходна адзначыць яшчэ адно дасягненьне, што сёлета мы пачынаем будаваць спэцыяльныя будынкі для Беларускага Дзяржаўнага Унівэрсытэту; кошт усяго гэтага будаўніцтва намечан у 6.350 тысяч руб. Мы раней вызначалі канчатковы тэрмін гэтага будаўніцтва, прыблізна, у 4 гады, але СНК СССР прызнаў неабходным скараціць гэты тэрмін, прыблізна, на 2 гады. Гэта дае нам магчымасьць у бліжэйшыя два гады разгарнуць адно з найбуйнейшых будаўніцтваў у БССР. Адпаведныя пляны мы ўжо разглядзелі, яны ўжо зацьверджаны Дзяржпланам СССР.

У адносінах агульнага капітальнага будаўніцтва трэба адзначыць, што сёлета таксама будуць выданы досыць вялікія сумы сродкаў. Калі ўлічыць разам асыгнаваньні на капітальнае будаўніцтва па лініі рэспубліканскай і мясцовай прамысловасьці, а таксама па электрыфікацыі, дык уся сума складае 24 млн. руб.; асыгнаваньні на кватэрнае будаўніцтва сёлета складаюць 13 млн. Наша задача ў тым, каб як мага больш умела выкарыстаць гэтыя вялікія сродкі. Трэба будзе абавязкова ўлічыць недахопы будаўніцтва мінулага году, з тым, каб сёлета іх не паўтараць. Трэба будаваць з дакладнымі плянамі, з добрым тэхнічным кіраваньнем. Пытаньні плянаў капітальнага будаўніцтва маюць вельмі вялікае значэньне.

Патрэбна таксама абавязковая адказнасьць за правадзімае будаўніцтва як з боку спэцыялістых, так і з боку кіраўнікоў. Мы маем яшчэ шмат гэткіх выпадкаў, калі да будаўніцтва падыходзяць з слаба прапрацаванымі тэхнічнымі плянамі; **гэтага ў далейшым не павінна быць.**

Ніводнай капейкі на вецер!

Сёлета ўрад БССР ня дасьць ніводнай капейкі ніводнай арганізацыі, калі ня будуць прадстаўлены своечасова і зусім дакладныя пляны. Больш таго, мы павінны будзем у выкананьне дырэктыў саюзных органаў прыцягваць да адказнасьці тыя ўстановы і арганізацыі, якія пачнуць работы з непрапрацаваным плянам.

Усё гэта будаўніцтва будзе ажыцьцёўлена ў поўнай меры толькі тады, калі мы не прапусьцім будаўнічага сэзону. Таму—своечасовы пачатак работ, добрая іх падрыхтоўка, з добрым тэхнічным кіраваньнем — гэта самыя галоўныя ўмовы ў працы ўсіх гаспадарчых арганізацый.

Ва ўсёй гэтай працы мы павінны будзем наладзіць самы шырокі кантроль рабочых мас. **Будаўніцтва пад пільным кантролем шырокіх працоўных мас — асноўны лёзунг нашых арганізацый.**

Пра шахцінскую эканамічную контр-рэвалюцыю

У канцы даклада мне хацелася-б спыніцца на пытаньні, ужо знаёмым вам, аб выкрытай контр-рэвалюцыйнай дзейнасьці групы адказных спэцыялістых Шахцінскага раёну Донбасу. З паведамленьня пракурора Вярхоўнага суду і з даклада тав. Рыкава на Моссавеце відаць, што група контр-рэвалюцыянэраў сыстэматычна, на працягу шэрагу гадоў, займалася пастаянным шкодніцтвам у такім буйным гаспадарчым цэнтры, як Донбас. Група гэта ўяўляе з сябе або ранейшых акцыянэраў капальняў Данецкага басэйну, або іхніх сваякоў, або людзей з контр-рэвалюцыйнымі перакананьнямі.

[illegible] тай прычыны мы павінны падцягнуць наша кіраўніцтва, праверыць усе яго слабыя месцы, перагледзець дзейнасьць нашых гаспадарчых кіруючых органаў, прафэсыянальных і партыйных арганізацый, ажыцьцяўляць больш пільны і здольны кантроль над усёю працаю. Няма чаго і казаць, што пры павялічэньні кіраўніцтва і кантролю над працаю спэцыялістых ні ў якой меры не павінна быць т. зв. спэцаедзтва. Знаганьне з прызнанымі і шкоднымі спэцамі і максімум дапамогі ў працы, а таксама стварэньне найбольш спрыяючых умоў для працы сумленных шчырых спэцыялістых на сацыялістычнае будаўніцтва — вось правільны падыход у гэтай справе. Трэба паставіць як абавязковую задачу перад усімі гаспадарцамі і кіраўнікамі—ведаць і вывучаць тэхнічныя працэсы вытворчасьці, каб разьбірацца ў іх, не абмяжоўваючыся толькі агульным кіраўніцтвам і вывучэньнем агульных эканамічных працэсаў.

Задача падрыхтоўкі новых кадраў спэцыялістых для нас таксама зьяўляецца задачаю першаступовай важнасьці. Мы павінны патрабаваць ад нашага савецкага і, у першую чаргу, камуністычнага студэнцтва больш глыбокага вывучэньня навукі і тых галін, па якіх яно спэцыялізуецца, каб нашы маладыя спэцыялістыя выходзілі з вышэйшых навучальных устаноў з належнымі ведамі. Партыйныя і прафэсыянальныя арганізацыі павінны аддаць больш увагі падрыхтоўцы маладых кадраў вучоных і спэцыялістых, павінны працаваць над стварэньнем больш спрыяючых умоў для іх вучобы, дапамагаць посьпеху іх навучаньня.

Факт контр-рэвалюцыйнай дзейнасьці групы спэцыялістых на Донбасе павінны ўсе сумленныя спэцыялісты і вучоныя рашуча зганьбіць. Мне думаецца, што ўсе сумленныя будаўнікі сацыялістычнай гаспадаркі, спэцыялісты, у тым ліку і спэцыялісты і вучоныя БССР павінны катэгарычна адмежавацца ад групы прахвостаў, якія працавалі над падрывам нашай гаспадаркі і над падрывам асноў пралетарскай дыктатуры. З друку мы ведаем, што шмат выдатных вучоных і спэцыялістых у Саюзе рашуча зганьбілі і адмежаваліся ад гэтай контр-рэвалюцыйнай кучкі шкоднікаў. Па гэтым прыкладзе павінны пайсьці ўсе групы савецкіх спэцыялістых і вучоных. Зганьбіць гэтую контр-рэвалюцыйную дзейнасьць—абавязак кожнага спэцыялістага, які працуе над разьвіцьцём сацыялістычнага будаўніцтва.

Вось тыя галоўныя пытаньні, якія я хацеў адзначыць у сваім дакладзе.

Частка дакладу т. Галадзеда аб веснавой сяўбе была надрукавана ў № 69 «Зьвязды».

САМААБКЛАДАНЬНЕ ПРАХОДЗІЦЬ СЛАБА

Пастановы вынесены, а грошы ня зьбіраюцца

АРГАНІЗАВАНЫ АДПОР КУЛАЦТВУ, ЯКОЕ ЗРЫВАЕ СХОДЫ

Вынікі пакуль нездавальняючыя

— Справа самаабкладаньня пер- кі- ... напачатова была перадана ў кіраўніцтва мясцовымі фінансамі,— заявіў у гутарцы з супрацоўнікам нашае газэты начальнік падатковае ўправы НКФ т. Кардашэнка,— бо сродкі ад самаабкладаньня ідуць на здавальненьне мясцовых патраб.

Але ўжо ў пачатку кампаніі выявілася, што гэтае мерапрыемства неабходна праводзіць праз апарат, які зьбірае с.-г. падатак, бо самаабкладаньне выходзіць з пэўнага процанту разьмеру с.-г. падатку.

Трэба адзначыць, што акругі, ня гледзячы на поўную магчымасьць пачаць правядзеньне самаабкладаньня зараз-жа пасьля выданьня закону, які быў выстарчальна ясным,— марудзілі і чакалі інструкцый НКФ.

У сучасны момант НКФ сабраў усе распараджэньні і растлумачэньні, якія даваліся ў розныя часы, і пасылае іх месцам у форме паасобнай кніжкі для кіраўніцтва па гэтым пытаньні.

Як праходзіць кампанія? Вынікі нельга лічыць здавальняючымі.

Перш за ўсё мала насельніцкіх пунктаў правялі самаабкладаньне. У Бабруйшчыне з 4473 пунктаў праведзена самаабкладаньне ў 526, у Менскай акрузе з 7252 у 231, у Аршаншчыне—з 3604 у 1889 і г. д.

На шляху правядзеньня кампаніі прыходзіцца сустракацца з вялікімі труднасьцямі.

Яны з посьпехам перамагаюцца там, дзе добра працуюць ячэйкі і савет, дзе праведзена падрыхтоўка, дзе арганізавана бедната. Іначш абстаіць справа там, дзе вясковыя арганізацыі сядзяць, склаўшы рукі. Гэтым карыстаецца кулацтва, якое разьвівае агітацыю супроць кампаніі. Верхавінка вёскі, уплываючы на несьвядомыя і адсталыя элемэнты, усялякімі мерамі імкнецца прыцягнуць на свой бок частку сераднякоў і нават беднату, каб сарваць самаабкладаньне. У Бабруйшчыне сарваны сходы ў 31-м пункце, у Аршаншчыне —у 157 пунктах; паступаюць такія-ж весткі і з іншых акруг.

Там нават, дзе праведзены сходы, **грошы зьбіраюцца вельмі павольна.** Існуе вялікі розрыв паміж налічанымі і сабранымі сумамі: па Мазырскай акрузе **налічана 244 690 р., паступіла 9.938; па Полацкай акрузе налічана 56.000 руб., паступіла 3.000;** па Бабруйшчыне налічана 153.000, паступіла 3.000, па Меншчыне налічана 65.000 руб., паступіла 4.000 р. і г. д.

Паводле даных Наркамфіну, у апошні час наглядаецца пералом у настроі месц. Трэба, каб месцы прынялі ўсе меры да таго, каб навярстаць страчанае.

Трэба згуртаваць увагу вакол адпору беднякоў і серадняков кулацтву, якое вядзе паход супроць кампаніі. Трэба вывесьці на чыстую ваду, выкрыць сапраўдны твар тых, хто выступае супроць самаабкладаньня.

Б.

Кулацтва зрывае сходы

МСЬЦІСЛАЎЛЬ. (Ул. кар.). Самаабкладаньне ў раёне сустракае актыўнае супраціўленьне з боку кулацкае часткі вёсак. Там, дзе бедната неарганізавана, кулакі зрываюць сходы, праваліваюць пастановы прэзыдыуму (в.в. Пірагова, Янаўка і Вышава).

Цікава, што кулакі прыходзяць на сходы ўсёй сям'ёй, каб мець больш галасоў.

Трэба беднаце і сярадняком гэта прыняць пад увагу, каб даць адпор кулацтву.

Д.

Сьвядомыя ялчанцы і гарлапаны з Дыі

ЧЭРВЕНЬ (Меншчына). Пажарны сход склікаў грамадзян вёскі Ялча, Вайнілоўскага сельсавету, на сход, прысьвечаны самаабкладаньню. **Своечасова былі падрыхтаваны** пытаньні: на што, на якія патрэбы павінны ісьці сабраныя сумы. Трэ... пажарнае дэпо, на... быць за кошт рэалізацыі часткі лесаматар'ялу з лясоў мясцовага значэньня.

Суседняя вёска—Дыя пайшла па іншым шляху: кулацкія гарлапаны сарвалі сход.

— «На што нам самаабкладаньне?»—крычалі кулакі Казлоўскія ...

Калектывізацыя сельскае гаспадаркі

Недахоп аграномічнага пэрсаналу затрымлівае калектыўнае будаўніцтва.—Вялікае імкненьне сялянства да калектывізацыі.—Кулакі спрабуюць затрымаць калектыўны рух.

Пэрспэктывы калектыўнага будаўніцтва

Старшыня сэкцыі калгасаў пры Белсельсаюзе тав. Позін у гутарцы з нашым супрацоўнікам паведаміў наступнае аб пэрспэктывах калектыўнага будаўніцтва:

Асноўная прычына, якая тармазіць шпаркае і нармальнае разьвіцьцё калектыўнага будаўніцтва —недахоп інструктарска аграномічных сіл для арганізацыі і абслугоўваньня калектыўных гаспадарак.

Зараз нагрузка на аднаго аграномічнага працаўніка дасягае 29 калектыўных гаспадарак, у той час як па вывадах РСІ гэтая нагрузка не павінна перавышаць 10—12 калгасаў.

У гэтым годзе на Беларусі намячаецца арганізацыя 202 новых калгасаў і ўцягненьне ў сыстэму 23-х «дзікіх» калгасаў.

За апошні пэрыяд ужо арганізавана звыш 40 новых калектываў. Намі дана дырэктыва акругам аб арганізацыі да веснавое пасеўнае кампаніі ня менш, чым 120 новых калгасаў.

Да надыходзячае веснавое сяўбы калгасы наогул забясьпечаны неабходным пасеўным матар'ялам. Крэдыты ў патрэбных разьмеры накіраваны на месцы.

Для патрэб калгасаў атрымана з-за граніцы 11 трактараў маркі «Інтэрнацыянал». Гэтымі днямі прыбываюць яшчэ 5 трактараў вытворчасьці Пуцілаўскага заводу. Наша заяўка ня выканана на 7 трактараў. Невыстарчальную трактарную цягавую сілу прыдзецца замяніць коньмі.

Для ўзмацненьня абхопу новай сеткі калгасаў арганізацыйным абслугоўваньнем нам неабходна пашырыць аграномічны пэрсанал. Але гэтага мала. Трэба вакол гэтага пытаньня мабілізаваць грамадзкія і культурныя сілы вёскі і мясцовых зямельных органаў.

У гэтым годзе мы прыкмячаем вялікае імкненьне сялянства да калектывізацыі сельскае гаспадаркі. І калі гэтае імкненьне будзе поўнасьцю абхоплена арганізацыйнай працай і будзе накіравана па правільным рэчышчы, дык вынікі калектывізацыі павінны будуць перавысіць нашы плянавыя меркаваньні.

Я. Н.

Калектыўны рух на вёсцы

(Ад нашага магілеўскага кар-та)

Незвычайныя словы можна часта цяпер пачуць у райвыканкомах каля століка агранома:

— Прыйшоў да вас пагутарыць наконт калгаса...

І часта здараецца, што размоўца ўжо знаёмы з калектыўным жыцьцём. «Я аб гэтым ужо чытаў»... «Я гэта ведаю»... «Я быў у камуне Карла Лібкнэхта»...

Іншы раз размоўца заяўляе, што ён зьяўляецца ўпаўнаважаным групы жыхароў і ўмаўляецца з аграномам аб выезьдзе на вёску.

Некаторыя сяляне выказваюцца за таварыства, заяўляючы:

— Ня ўсё адразу, пачнем з таварыства, а там будзе відаць...

Калі аграном апавядае аб той дапамозе, якую аказвае калгасам дзяржава, сяляне звычайна гавораць аб недастачы лугоў і выказваюць пажаданьне, каб да калгасаў былі прырэзаны лугі. Аграном адказвае, што іншы раз гэта магчыма, але калі правільна паставіць гаспадарку, дык можна дастаць досыць кармоў і з поля. Сялянства з гэтым згаджаецца.

І ня было ніводнага выпадку, калі-б прапанова аб арганізацыі калгасу праваліілася. Заўсёды знаходзіцца група, якая просіць афарміць калгас.

Сёлета ў Быхаўскім раёне арганізуецца цэлых 13 калгасаў. Частка калгасаў арганізуецца ў тых вёсках, дзе сёлета пройдзе агульнае землеўпарадкаваньне, але большая частка іх просіць аб выдзеле з вёскі.

Н. Лапцяў.

Кулакі агітуюць

(Прапойскі раён, Магілеўшчына)

Калектыўнаму руху, які за апошнія часы прыняў вялікі разьмер, кулацкія групы стараюцца перашкодзіць. Кулакі ўбачылі, што калектывізацыя паложыць канец кулацкім элемэнтам, і вось яны ратуюць сваю скуру.

Кулакі часта зрываюць арганізацыю с.-г. арцеляй, карыстаючыся цемнатою сялянскіх мас. Вось сапраўдны прыклад. Арганізуецца племянная арцель. І тут зьяўляецца кулак і пачынае сваю чорную работу:

— Таварышы,—так пачынае кулак сваю агітацыю,—вы думаеце, што ваша будучая племянная арцель дасьць вам карысьць у галіне палепшаньня якасьці жывёлы? Нічога падобнага, усё гэта робіцца толькі ў інтарэсах улады. Вы ўсе ведаеце, што Ангельшчына рыхтуе супроць нас вайну. А вайна патрабуе добрых пародзістых коняй для кавалерыі і абозу, а добрая рагатая жывёла патрэбна для спажываньня войска.

Некаторыя групы больш цёмных сялян хвалююцца і падпадаюць пад уплыў гэтых чорных воранаў нашай вёскі.

Трэба адзначыць, што кулак вядзе сваю хлусьню абавязкова сярод цёмных несьвядомых сялянскіх груп. Але каб кулак пачаў весьці гэту агітацыю сярод больш сьвядомых сялян, дык яны-б яму сказалі:

— Ты нас гэтым не ашукаеш і не запалохаеш. Калі стукне вайна, дык мы самі пойдзем абараняць нашы заваяваньні, мы самі дамо добрых коняй і добрую жывёлу для нашых чырвонаармейцаў, бо гэта нашы сыны. А пакуль што мы будзем сьмела і бадзёра весьці калектывізацыю дробных гаспадарак, каб палепшыць і ўзмацніць нашу сельскую гаспадарку.

Селькор **А. Казакоў.**

Яшчэ тры калгасы

ВОРША. (Уласны кар.). Вёска Антонаўка, Аршанскага раёну, пераходзіць на калектыўную апрацоўку зямлі. Ужо арганізаваны і канчаткова аформлен адзін с.-г. калектыў, а два с.-г. калектывы яшчэ ў стадыі арганізацыі.

РЭАЛІЗАЦЫЯ ПАЗЫКІ

БУДАЎНІЦТВА

НА АСІНСТРОІ ПЕРАД СЭЗОНАМ

Сёлета будзе працаваць 2.300 рабочых

Намесьнік галоўнага інжынэра Асінстрою, тав. Шарстнёў паведаміў нашаму супрацоўніку наступнае адносна падрыхтоўкі Асінстрою да сэзону.

— Асінстроем загатоўлена 400.000 штук цэглы. Заключан дагавор яшчэ на 800.000 штук. Прыбыло 10 вагонаў цэмэнту. Прыбываюць лясныя матар'ялы па дагаворах з Лесбелам і Аршанскім камунальным трэстам на суму 500.000 руб. Да 1-га красавіка будзе загатоўлена да 450 кубаў каменю. Аформлен дагавор з Белпайгандлем на 700 тон жалеза.

Па асноўных матар'ялах і абсталяваньні Асінстрой спаткае будаўнічы сэзон досыць падрыхтаваным.

Падрыхтован да здачы **заказ на два турбагенэратары магутнасьцю ў 22.000 кілёўат і тры паравыя катлы.** Намечаны тыпы машын. **Да 1-га красавіка па гэтых заказах будуць заключаны дагавары.**

Пачынаючы з 1-га мая на будаўнічых работах на Асінстрої штодзённа будзе працаваць 1.500 рабочых і на торфараспрацоўках каля 800 чал. Неабходныя заяўкі на рабсілу даны. Акрамя таго, заключаны дагавары з паасобнымі арцелямі спэцыялістых-тарфянікоў з Разанскай і Уладзімерскай губ., якім ужо выданы адпаведныя задаткі.

Адмоўнымі момантамі ў рабоце Асінстрою зьяўляецца няпоўнае здавальненьне квартальных фінансавых заявак, неабходных для правядзеньня работ. Так, у 1-м квартале 1927-28 г. замест неабходных 1.050.000 руб. атрымана 400.000 рублёў. Гэта недаатрыманьне сродкаў часткова парушала агульны фінансавы календарны плян. Фінансаваньне ў працягу 2-га кварталу таксама праходзіла напружана і выклікала ў некаторых выпадках несваячасовае выкананьне абавязкаў Асінстрою перад сваімі контрагэнтамі, а таксама лішнія накладныя выдаткі на пасылку тэлеграм, паездкі для адшуканьня сродкаў і г. д.

У цяперашні момант асабліва важным пытаньнем для Асінстрою зьяўляецца пытаньне аб правільным фінансаваньні ў працягу 3 і 4 кварталаў.

Кошт будаўніцтва можна зьнізіць

Чаму да гэтага часу яшчэ так дорага нам абыходзіцца будаўніцтва?

Адказаў на гэтае пытаньне можна знайсьці шмат. Але патрэбна падкрэсьліць тыя галоўныя моманты, якія павялічваюць кошт будаўніцтва і якія можна ня вельмі цяжка адкінуць. Так, напрыклад:

Своечасова пачаць будаўніцтва, не дапушчаць зацягненьне працы да позьняй восені, калі зьнізу і зьверху ціча, калі матар'ял псуецца, і якасьць працы дрэнная. Часта прыходзіцца яе перарабляць.

У часе саннай дарогі падвезьці ўсе цяжкія матар'ялы —цэглу, вапну, бярвеньне, каменьне, цэмэнт, рэйкі і інш., бо перавозка на калёсах абходзіцца даражэй амаль у два разы.

Дасканалае абмяркаваньне і пераглад праектаў пабудоў, бо ўсе паправкі, перапраўкі павялічваюць кошт будаўніцтва і ёсьць рад фактаў, дзе ўперад будуюць, а потым раскідаюць.

Трэба сачыць за тым, каб матар'ялы не перавозіліся на склады, а потым на месца пабудовы.

Рашуча весьці барацьбу за дрэнныя адносіны да матар'ялаў як з боку рабочых, так з боку тэхнічнага пэрсаналу, бо ёсьць выпадкі, калі дапаможныя пункты робяцца з матар'ялаў высокага гатунку.

На буйных пабудовах утварыць механізацыю, як пад'ёмнікі для падачы цэглы, мешалкі для раствору і інш.

Апошняе гэта бязумоўнае стварэньне запаснога фонду лясных матар'ялаў для сталярных работ: вокны, падлогі, дзьверы і інш. Гэтыя дошкі павінны быць сухімі. Нам вядома, што кожны год усё робіцца з сырога матар'ялу, а ўрэшце лопаюцца дзьверы, косяцца вокны, рассыхаецца падлога і потым прыходзіцца перарабляць.

На гэта павінны зьвярнуць сур'ёзную ўвагу ўсе будаўнічыя арганізацыі.

Ганцэвіч.

Сабекошт будзе зьніжаны на 12 проц.

У ВСНГ адбылася нарада тэхнічных кіраўнікоў трэстаў па пытаньні аб падрыхтаванасьці да будаўнічага сэзону ... У павялічэньні норм выпрацоўкі, зьмяншэньні арганізацыйных выдаткаў і зьніжэньні ... матар'ялаў. У пытаньні аб нарыхтоўцы матар'ялаў ... трэстаў да будаўнічага ...

(усяго 320 руб.), сабраць на пабудову тратуару 130 руб.—усяго 450 руб. (35 проц. с.-г. падатку).

Як-жа з пажарнай машынай?

— Трэба набыць! Прапанова прымаецца аднагалосна і в дадатках, што пажарную машыну трэба на-

з дзесяціны, як гэта раней было—і бедныя і багацеі плацілі роўна».

Беднякі і серадцякі ўжо ўзьнялі свой голас супроць «былых людзей». Трэба спадзявацца, што новы сход правядзе самаабкладаньне.

Плачакіс.

Замест зьніжэньня выдаткаў павялічэньне

ВОРША. (Уласны кар.). Аршанская РСІ правяла абсьледваньне ўстаноў пад кутком праверкі выкананьня дырэктывы ўраду і партыі аб скарачэньні адміністрацыйна-гаспадарчых выдаткаў на 20 проц. па каштарысах на 1927-28 г.

Абсьледваньне ўстанавіла, што большасьць устаноў ня толькі ня выканалі дырэктывы, але нават павялічылі свае выдаткі ў параўнаньні з мінулым годам (Сельбанк і сельсаюз, кіраўніцтва працкалектывамі і інш).

Некаторыя ўстановы аднесьліся да гэтае справы фармальна, скараціўшы каштарыс адноснымі лічбамі, выходзячы з прадбачанага звароту, а гэта па сутнасьці значыць, абсалютна павялічалі каштарыс. Пры чым абсьледваньне ўстанавіла поўнае неразуменьне некаторых кіраўнікоў устаноў дырэктывы партыі і ўраду, яны, напрыклад, заяўлялі РСІ: «калі вы скароціце каштарыс, мы складзем з сябе адказнасьць за нармальную працу». Слаба была ўцягнута прафсаюзная маса ў гэту працу.

Выканалі толькі скарачэньне выдаткаў згодна дырэктывы арганізацыі і ўстановы, што знаходзяцца на мясцовым бюджэце, Дняпросаюз і аршанскі ЦРК.

Усе яшчэ не раскалыхаліся

ГРЭСК. (Уласны кар.). Справа з рэалізацыяй пазыкі ў раёне стаіць слаба. З 35.000 р., дадных па раёну, да гэтага часу рэалізавана толькі на 3.575 руб., што складае 10 проц. заданьня.

Прычыны наступныя: сельсаветы, кааперацыя, камітэты ўзаемадапамогі і прафсаюзныя арганізацыі мала аддалі ўвагі гэтаму пытаньню і амаль зусім не рабілі растлумачэньня сярод сялянства аб карысьці гэтай пазыкі. З боку партыйных ячэек невыстарчальна праведзена праца сярод сялян.

Ня гледзячы на ўсё гэта, некаторыя паасобныя таварышы падыйшлі да гэтай справы як належыць. Так, доктар Рубкевіч знаходзіў час для рэалізацыі пазыкі і ў выніку распаўсюдзіў не на 75 рублёў. Настаўніцтва, аграномы, лясьніцтвы яшчэ да гэтага часу не раскалыхаліся.

Лабашоў.

Прадалі толькі адну аблігацыю

ВІЦЕБСК. (Уласны кар.). **Замастоцкі сельсавет**, Віцебскага раёну, за ўвесь час кампаніі рэалізаваў толькі **адну аблігацыю**. Арганізацыйная праца пастаўлена вельмі слаба. З выпучаных 10 субагэнтаў на 924 двары атрымалі аблігацыі толькі 4, а рэшта лічыцца толькі на паперы. Праца субагэнтаў сельсаветам не правяраецца. Яшчэ да гэтага часу не адбылося ніводнага пленуму сельсавету па пытаньні аб пазыцы.

Падпісаўся на 200 руб.

ВОРША. (Уласны кар.). Рабочы заводу «Чырвоны Кастрычнік» Максімовіч, атрымліваючы 90 руб. пэнсіі ў месяц, падпісаўся на 200 руб. сялянскае пазыкі.

Аблігацыя на кожнага камсамольца

ВОРША. (Уласны кар.). Бюро АК ЛКСМ пастанавіла выкінуць лёзунг для камсамольскіх арганізацый: кожны камсамолец павінен мець 1 аблігацыю сялянскай пазыкі і рэалізаваць ня менш 10 аблігацый сярод насельніцтва.

Сельсаветчыкі чакаюць

СЬМІЛАВІЧЫ. (Ад нашага селькора). У некаторых сельсаветах нашага раёну рэалізацыя пазыкі праходзіць вяла. Так, напрыклад, Гаюцкі сельсавет усяго рэалізаваў аблігацый на 80 руб. На вёскі для растлумачэньня сялянам аб карысьці пазыкі ніхто не выяжджаў і ня думае. Сельсаветчыкі сядзяць, чакаюць, пакуль сяляне самі прыдуць. Але... сяляне ня ідуць.

Неабходна хутчэй узварушыцца сельсаветчыкам.

Багун.

[illegible] кошту будаўніцтва на 15 проц. Пасьля доўгага абмеркаваньня нарада пастанавіла, што зьнізіць сабекошт ва ўмовах Беларусі можна будзе толькі на 12 проц. Зьніжэньне гэта выявіцца [illegible] сэзону нарада прызнала, што большасьць трэстаў ужо заключыла генэральныя дагавары і прыступіла да загатоўкі матар'ялаў.

Невыстарчальная падрыхтаванасьць

БАРЫСАЎ. (Уласны кар.). З вясны разгортваецца значнае будаўніцтва ў Барысаве. Будзе дабудавана новая запалкавая фабрыка, пабудова новай электрастанцыі, клюб хэмікаў, дабудова новай больніцы і інш.

Кватэрная кааперацыя рыхтуецца дабудаваць пачатыя ў мінулым годзе дамы. Будаўніцтва будзе праводзіць камгас і 7 дарожны ўчастак.

Трэба зазначыць, што **падрыхтоўка** да будаўнічага сэзону невыстарчальная. Праўда, Белдзяржстрой мае пляны будаўніцтва, праводзіць працу па падрыхтоўцы будаўнічага матар'ялу, зрабіў заяўку на рабочую сілу, але аб пабудове клюбу хэмікаў ніякіх плянаў няма, ня гледзячы на тое, што пабудова намечана вялікая.

Аб будаўнічых плянах камгасу ведае толькі камгас. Ні саюз, ні парт'ячэйка будаўнікоў нічога ня ведаюць.

7 дарожны будаўнічы ўчастак ня даў заявак на рабочую сілу.

Нічога не робяць прамысловыя прадпрыемствы ў галіне падрыхтоўкі да будаўніцтва. Аб рамонтах на фабрыках і заводах ніхто нічога ня ведае.

Усё гэта не дае магчымасьці саюзу і парт'ячэйцы вызначыць пляны разьмеркаваньня рабсілы і пляну культурнага абслугоўваньня сэзонных рабочых.

Трэба разварушыцца, бо будаўніцтва на носе.

Я. Сіроцкі.

Магілеў пачне своечасова

МАГІЛЕЎ. (Уласны кар.). Сёлета Магілеўскі камунальны трэст узорна падрыхтаваўся да будаўнічага сэзону.

Амаль усе асноўныя матар'ялы ўжо загатоўлены.

Пры гэтым уся падрыхтоўка праведзена пры адсутнасьці водпуску колькі-небудзь значных сродкаў.

Будаўнічыя работы па пашырэньні магілеўскай электрастанцыі вылічаны ў 160 тысяч рублёў. Будзе зроблена надстройка будынку з падняцьцем даху да ўзроўню галоўнага корпусу, а таксама мантаж, умацненьне і рамонт сеткі ды інш.

Матар'ялы—цэглы, цэмэнт, лес—загатоўлены поўнасьцю.

У часе работы машыны будуць абаронены каптурамі і ня спыняць сваёй працы.

Адна з задач культурнай работы

У ліку культурнай рэвалюцыі адным з самых баявых участкаў фронту барацьбы за культуру зьяўляецца барацьба з антысемітызмам. Гэта аксіёма. Тым не менш, калі прыходзіцца сутыкнуцца з фактамі антысемітызму, звычайна выяўляецца, што корань гэтага зла ляжыць у адсутнасьці ўсякай культурна-асьветнай работы ў гэтым кірунку. Больш таго, з боку некаторых культурных і прафэсыянальных работнікаў ня відаць нават жаданьня павесьці барацьбу з гэтай самай агіднай спадчынай царскага ладу.

Асабліва выразна праяўляецца антысемітызм на тых прадпрыемствах, дзе ёсьць значная колькасьць рабочых—выхадцаў з вёскі.

У большасьці выпадкаў антысемітызм носіць скрытую форму. Але бываюць і адкрытыя выступленьні.

Пры перавыбарах фабкому заводу імя Томскага (Гомельская акруга) сярод асобных работніц былі такія размовы:

— Мы за іх галасаваць не будзем.

Калі нехта запытаў—хто гэта яны? —работніцы адказалі:

— А жыды.

Калі рабочыя—яўрэі выступалі на яўрэйскай мове, ім кідалі рэпліку:

— Гаварыце па-расійску, інакш [illegible].

Нядаўна пры скарачэньні групы рабочых на Дбрускай фабрыцы разышліся чуткі сярод рабочых, што трэба скарачаць яўрэяў, бо яны, маўляў, [illegible]. Гэты-ж кірунак антысемітызму адчуваўся ў падачы ў пісьмовай форме пытаньняў на дакладу аб антысемітызьме.

Гэтыя настроі часткі беларускіх рабочых адбіваюцца і на групах рабочых-яўрэяў. Апошнія таксама не праяўляюць выстарчальнай сьвядомасьці і нічога не робяць для таго, каб рассеяць цяжкую атмасфэру.

На заводзе імя Томскага група рабочых-яўрэяў абуралася тым, што у фабком ня былі выстаўлены кандыдатуры яўрэяў і пры галасаваньні адзін рабочы-яўрэй зьвярнуўся да сходу на яўрэйскай мове з заклікам:

— Таварышы яўрэі, галасуйце за яўрэяў.

Хто вінават у падобных настроях? **Значная частка віны падае на культурных і прафэсыянальных работнікаў.** Культработнікі часта абмяжоўваюцца адным толькі сухім дакладам аб антысемітызьме, на многіх прадпрыемствах нават і гэтага няма. Шматвобразныя формы культурнай работы стаяць ад гэтага пытаньня ўбок адасоблена.

І. П.

Вынікі значныя

ГОМЕЛЬ. (Уласны кар.). Рэалізацыя пазыкі ўзмацненьня сялянскай гаспадаркі ў часьцях №-ай кав. дывізіі разгорнута шырока. Паводле апошніх даных, пазыкі рэалізавана на суму 28.887 руб. Падпіска ідзе далей.

Выгавар 4 старшыням райвыканкомаў

ЗА НЕВЫКАНАНЬНЕ ДЫРЭКТЫЎ

ВОРША. (Уласны кар.). За невыкананьне дырэктыў па ўзмацненьні рэалізацыі пазыкі прэзыдыум акрвыканкому вынёс выгавары старшыням 4-х райвыканкомаў: Чарэйскага, Расьнянскага, Коханаўскага і Ляднянскага.

Ідзем назад

БАРЫСАЎ. (Уласны кар.). Тэмп рэалізацыі сялянскай пазыкі не павялічваецца, а, як гавораць лічбы, зьмяншаецца з кожным тыднем. Такім чынам за пэрыяд з 1-га сакавіка па 8-га сакавіка рэалізавана было 2.832 р. 50 к., а ў наступны тыдзень, г. зн. за пэрыяд з 8-га сакавіка па 16-га сакавіка рэалізавана 15.765 руб. або 24 проц. заданьня. Такім чынам, трэба лічыць, што калі ня будуць прыняты з боку райвыканкомам ўсе меры да падняцьця тэмпу рэалізацыі — заданьне выканаць ня ўдасца.

Л.

Можа паслужыць прыкладам

ГОМЕЛЬ. (Уласны кар.). На пасяджэньні мясцкому Палессельсаюзу пастаноўлена рэалізаваць пазыкі сярод свайго калектыву ня менш, чым на 500-600 р. Праводзіцца шырокая праца сярод сялянства вылучаным членам мясцкому.

Трэба націск

ПУХАВІЧЫ. (Ад нашага селькора). На пасяджэньні раённай камісіі па садзейнічаньні рэалізацыі пазыкі выявілася, што апошняя па сельсаветах ідзе слаба. Сельсаветы мала цікавяцца справай рэалізацыі пазыкі. Напрыклад, старшыня Новасёлкаўскага сельсавету распаўсюдзіў пазыкі на 15 р., Блоньскі —на 5 руб. Пасьля націску з боку райвыканкому ў сэнсе падворнага абходу атрымаліся наступныя вынікі. Новасёлкаўскі сельсавет рэалізаваў больш як на 400 руб., а Блоньскі—на 100.

Усяго па раёне рэалізавана пазыкі на 5.000 руб.

Д.

Разьвіццё беларускае мовы

(З пасяджэньня Нацкамісіі)

Разьвіццё беларускае мовы, параўнаўча з разьвіцьцём моваў іншых культурных народаў, ідзе асобнымі, выключна ёй уласьцівымі, шляхамі. У той час, як у сувязі з дзяржаўнасьцю моваў іншых народаў яны папаўнялі свой тэрміналёгічны запас для выражэньня пэўных ідэй паступова, гістарычна, беларуская мова, стаўшая з 1920 г. дзяржаўнай мовай рэспублікі, мусіла адразу ўвабраць у сябе ўвесь гэты многалікі запас агульначалавечых ідэй і даць у сваёй мове пэўнае выражэньне.

Вось чаму зразумела, што такой калёсальнай працы адразу нельга было зрабіць і яна павінна быць разьлічана на цэлы шэраг гадоў.

Заснаваная ў 1921 годзе тэрміналёгічная камісія (цяпер Інстытут Навуковае мовы), бесьперарыўна працуючы на працягу 7-мі гадоў, змагла канчаткова прыняць 35.663 тэрмінаў—слоў, з якіх 27.316 тэрмінаў надрукаваны ў 15 выпусках навуковай тэрміналёгіі, а 8.357 тэрмінаў знаходзяцца ў друку. Апрача таго, вайсковай камісіяй пры Інбелкульце выданы слоўнік вайсковай тэрміналёгіі каля 10 тыс. слоў. Такім чынам к 1-му студзеня г. г. усяго надрукавана тэрміналёгіі звыш 37 тыс. тэрмінаў—слоў. Калёсальнасьць тэрміналёгічнай працы на будучы час выяўляецца ў наступных лічбах: у стадыі канчатковай апрацоўкі знаходзіцца 10 тыс. тэрмінаў; у стадыі першапачатковай апрацоўкі—15 тыс. тэрмінаў; праектуецца для апрацоўкі згодна 5-гадовага пляну Інстытуту Навуковае Мовы каля 50 тыс. тэрмінаў. Усяго на 5 год—75 тыс. тэрмінаў—слоў. Паказаным лікам тэрмінаў—слоў, бязумоўна, нельга абмежаваць тэрміналёгічную працу.

Нацкамісія ЦВК, на пасяджэньні якой тав. Некрашэвіч зрабіў даклад аб тэрміналёгічнай працы ІБК, адзначыла, што Інбелкульт у справе апрацаваньня беларускай тэрміналёгіі прарабіў надзвычайна важную працу.

Нацкамісія даручыла Інбелкульту вывучыць пытаньне адносна выданьня поўнага расійска-беларускага слоўніка [illegible]

Хто вінават, каго судзіць?!

(Паводле матар'ялаў партколегіі ЦКК)

Перада мною—асяродак жывога чалавека. Споведзь самая шчырая, такая, што папу самы веруючы чалавек ня скажа.

Худы, з цьмяным тварам, 33-гадовы радавіты выдувальшчык сядзеў перад партсьледчым ЦКК. На пытаньні адказваў цьвёрда, стараючыся з глыбіні мазгавое тканкі выцягнуць усе падрабязнасьці, баючыся часамі выпусьціць якія-небудзь дэталі.

— Вы абвінавачваецеся ў тым, што ў п'яным выглядзе зрабілі вялізны скандал на вуліцы і зьняважылі міліцыю пры выкананьні ёю службовых абавязкаў...

— Так.

— Вы ўжо тры разы прыцягваліся Кантрольнымі Камісіямі за п'янства, маеце некалькі вымоў як простых, так і суровых і нават з папярэджаньнямі...

— Так.

— АКК вас з партыі выключыла...

— Ёсьць.

— Што-ж вы хочаце ад ЦКК? Ці-ж ўсе тое, што я сказаў—няправільна?..

Партсьледчы скончыў.

— Так, усё праўда,—загаварыў праз хвіліну тав. К.—Ці-ж я магу адмаўляць, што на вуліцы ў часе скандалу тыкаў партбілетам міліцыянэру ў нос і крычаў:

«Ня маеце ніякага права мяне затрымліваць, бо я член УсеКП(б)...» Я вінават. Але... невінаваты. Зразумейце: жыву ў глушы... пара дзесяткаў хатак ды нізкая гута з высокім комінам. Працую ў чортавым пекле: з аднаго боку дзьме, з другога пячэ, а сам да поту выдзьмухваю шкло, шклянкі, бутлі, бутэлькі, бутэлечкі і рознную іншую д'ябальшчыну.

Праца цяж-ка-а-я! Стамляешся моцна. Хочацца пасьля працы адпачыць, але няма дзе. Дома—чатыры чалавекі ў адным пакойчыку. Праз тонкія сьцены—з аднаго боку крычыць акцябронак аднаго суседа, з другога—лаюцца і крычаць старая цешча з нявесткаю другога суседа.

Клюбу няма. Ёсьць тры завешаныя плякатамі пакоі, вечна напоўненыя шумлівай моладзьдзю, якая лушчыць слонечнік, людзьмі, якія самі нічога ня робяць і другім не даюць. Навакол-жа—пара піўных, крама Цэнтрасьпірту, ды шмат прыватнікаў, якія з-пад полы гандлююць самагонам.

Вось і п'еш... Да таго-ж дзед піў, бацька піў, а я... апошнія **два гады піць кінуў**. Калі АКК у апошні раз у 1925 г. узяла мяне ў зварот—я абяцаў:

— «Хоць памру, але піць ня буду».

Сапраўды, калі мы, члены партыі, ня зможам сябе перавыхаваць, дык як-жа мы можам рабочую масу перавыхоўваць. I два гады я не піў, баюся гарэлкі, як агню. Сваю натуру ведаю: вып'ю толькі чарку, а там ужо возьмеш і другую. А потым і бутэлька падскочыць... Вось я і ня піў. Аб гэтым і ў справе ёсьць і ячэйка пацьвярджае: два гады ў рот ня браў. А тут—чорт аблытаў. Быў, як дэлегат, на акруговай канфэрэнцыі прафсаюзаў, чатыры дні прэлі ня горш, як у распаленай ванне. Канфэрэнцыю закрылі пасьля абеду. Перад канцом мяне запрасілі на вечар згуртаваньня.

— Будзе ўвесь прафактыў.

Ну, як тут адмовіцца? Пашоў. Вечар згуртаваньня зрабіўся для мяне ў вечар спайваньня. Спачатку ад гарэлкі адмаўляўся, але мяне на сьмех падымалі:

— «Які-ж з цябе выдувальшчык, калі праз горла шклянычку прапусьціць ня ўмееш?»

Навакол усе пілі. Нехта з членаў акрпрафсавету пацягнуўся з шклянкай:

— «Давай чокнемся».

Стала неяк нібы сорамна. Быццам я адзін сьвяты сярод грэшных людзей. Пах гарэлкі ласкатаў ноздры. Вось і выпіў. Цяжкі заўсёды пачатак. А потым пашло. Налізаўся. Хмель ударыў у галаву і, ідучы дадому, я наскандаліў.

... Два гады ня піў, абяцаю ня піць у далейшым.

Што-ж датычыць гэтага выпадку—дык усё сказанае мяне бязумоўна не апраўдвае, але...

Тав. К. спыніўся на паўслове. Яго плечы выпрасталіся, быццам скінулі з сябе вялізны цяжар. Становішча прасьвятлела, нібы каламутная вада пасьля фільтраваньня. Стала ясна, ды ня зусім:

— Хто вінават, каго судзіць...

* * *

Парткалегіяй ЦКК КП(б)Б тав. К. пакінут у шэрагах партыі.

Л. Кустановіч

МЕНСКІ ГАРАДЗКІ САВЕТ ЗА РАБОТАЙ

Бюджэт г. Менску.—Значнае павялічэньне выдаткаў на сацыяльна-культурныя патрэбы.—Аўтабусная лінія Пляц Волі—Ляхаўка.—У студзені 1929 г. па Менску будзе пушчан першы трамвайны вагон.—Адкліканьне нягодных дэпутатаў.

(НА ПАСЯДЖЭНЬНІ ПЛЕНУМУ 22 САКАВІКА)

З кожным годам растуць выдаткі савету на разьвіцьцё камунальнае гаспадаркі, сацыяльна-культурныя патрэбы і добрабыт гораду. Аб гэтым лепш за ўсё гавораць лічбы гарадзкога бюджэту на 1927-28 год.

Са здавальненьнем адзначалі гэта ў сваіх выступленьнях і дэпутаты савету.

Бюджэт Менскага гарадзкога савету складзен па прыбытковай частцы на суму 3.999.076 руб., выдатковай—3.295.310 руб. Агульны ўзрост бюджэту ў параўнаньні з мінулым годам дасягае 25,86 проц. У той час, калі адміністрацыйныя выдаткі (міліцыя і г. д.) зьменшыліся, **значна павялічыліся сумы, якія адпускаюцца на сацыяльна-культурныя патрэбы—на 265.373 руб. і гаспадарча-вытворчыя—на 444.755 р.**

Выдаткі на народную асьвету займаюць у бюджэце даволі значнае месца—23,71 **проц., на ахову здароўя—11,51 проц., на камунальныя прадпрыемствы—16,70 проц., на камунальную гаспадарку—9,90 проц.** Бюджэт сваімі выдаткамі абхапляе ўсе галіны жыцьця гораду. Тут і дапамога Чырвонай арміі, барацьба з беспрацоўем, пашырэньне школьнае сеткі, аздараўленьне ваколіц і г. д.

* * *

Ці сапраўды будзе ў Менску трамвай, ці ня пушчана па горадзе „трамвайная утка"?

Інфармацыя па гэтым пытаньні намесьніка старшыні гарадзкога савету т. Рабіновіча выклікала асаблівую цікавасьць сярод дэпутатаў савету.

Тав. Рабіновіч спачатку азнаёміў прысутных з прычынамі, якія выклікалі ліквідацыю конкі, а таксама і з пэрспэктывамі аўтабуснага руху. Па горадзе ў сучасны момант курсуюць 12 аўтабусаў. **З 1-га мая ўстанаўляецца аўтабусная лінія: Пляц Волі—Ляхаўка.** Для гэтай мэты будуць пушчаны аўтабусы старога тыпу, якія зараз знаходзяцца ў рамонце.

— Што датычыць трамваю,—гаворыць т. Рабіновіч,—дык у гэтым напрамку вядзецца інтэнсыўная работа. Падрыхтоўваюцца два праекты трамваю. Даны заказы на рэйкі, шпалы і інш. матар'ялы. Заказана таксама 8 вагонаў прыблізна маскоўскага тыпу. Лік гэтых вагонаў будзе даведзен да 20. Для забесьпячэньня трамвайных ліній электрычнай энэргіяй, на гарадзкой электрастанцыі будзе абсталёвана часовая ўстаноўка.

У студзені 1929 г. маркуецца пусьціць па Менску першы трамвайны вагон па лініі МББ чыг.—Камароўка.

Дакладчыку быў зададзены рад пытаньняў. Чаму аўтабусаў прыходзіцца чакаць на стаянках па паўгадзіны, асабліва па лініі Пляц Волі—Пярэспа? Чаму зьніжаны цэны толькі за праезд на крайнія станцыі? Па якіх лініях мяркуецца пусьціць трамвай? і г. д. Тав. Рабіновіч даў на ўсе пытаньні адказы.

* * *

Некаторыя дэпутаты гарсавету ня прымаюць ніякага ўдзелу ў яго працы, не наведваюць пасяджэньняў пленумаў, сэкцый і наогул ня выконваюць тых абавязкаў, якія былі ўскладзены на дэпутатаў іх выбаршчыкамі.

Мандатная камісія праверыла ўсё гэта і далажыла пленуму. У сьпіс такіх дэпутатаў увайшлі **Водан—утрыманка члена саюзу саўгандальслужачых** (з 18 пасяджэньняў пленумаў наведала толькі 3), **Дрэйзін—рабочы абутковае фабрыкі** (наведаў толькі 4 пасяджэньні пленуму), **Балінаў, Скіндэр** (№-кі полк), **С. Каплан** (утрыманка члена саюзу харчавікоў) і **Дрозд—селянін Сьляпянскага сельсавету.**

Пленум запрапанаваў выбаршчыкам пераабраць гэтых дэпутатаў за неактыўны ўдзел у рабоце савету і за ненаведаньне яго пасяджэньняў і назначыў тэрміны новых выбараў. Адносна дэпутатаў Глушыцкага (Чырвон. армія) і Гурыновіч (тэатральная работніца) пытаньне перадана на абмеркаваньне выбаршчыкаў.

На гэтым-жа пасяджэньні **выключаны са складу савету, як былы гандляр, Рубенчык** (ад беспрацоўных) **і Філіповіч** (ад гароднікаў) за хуліганства на біржы працы.

Замест выключанага са складу прэзыдыуму **тав. Шоцкага** (за п'янства і кепскія паводзіны) і выбыўшага **т. Турлая** (пераехаў у іншы горад) **у прэзыдыум уведзены т. Цэнцыпер**—старшыня ЦП саюзу мэдсанпрацы і **т. Лунгін**—рабочы-будаўнік.

М. К.

МЕНСК

150.000 руб. на клюбнае будаўніцтва

Прэзыдыум ВСНГБ вызначыў па лініі прамысловасьці 150.000 руб. на пабудову ў Беларусі новых рабочых клюбаў. Гэтыя сумы разьмеркаваны сярод трэстаў, якім запрапанавана ўнесьці першыя ўзносы ў адпаведныя ЦП саюзаў у красавіку бягучага году.

Рэарганізацыя кватэрнага стала

Жыльлёвая плошча, якая знаходзіцца ў распараджэньні менскага камгасу, з кожным годам памяншаецца. Камгас ня можа задаволіць усе заяўкі насельніцтва на жылплошчу. У сувязі з гэтым, прэзыдыум гарсавету запрапанаваў камгасу распрацаваць пытаньне аб мэтазгоднасьці далейшага існаваньня ордэрнага стала. Будуць выпрацаваны катэгорыі асоб, якія змогуць зварочвацца ў камгас з мэтай атрыманьня кватэры.

15 новых машынных таварыстваў

У гэтым годзе да існуючых па Менскай акрузе 50 машынных таварыстваў будзе арганізавана яшчэ 15 новых. Белсельсаюзу запрапанавана ўцягнуць усе жыцьцёвыя таварыствы ў саюз.

Воспа-прышчапленьне ў Менску

Інспэктура аховы здароўя пачынае праводзіць з 5 красавіка кампанію воспа-прышчапленьня па Менску. Прышчэпкі будуць праводзіцца ў школах, дзіцячых кансультацыях, цэнтральным дзіцячым дыспансэры, ва ўсіх раённых амбуляторыях і ў дамох зьвяволеньня. Па Менскай акрузе гэта кампанія пачнецца 10 красавіка і будзе праводзіцца сіламі мэдпэрсаналу.

Назначэньне пэрсанальнай пэнсіі

За рэвалюцыйныя заслугі перад рэспублікай цэнтральная камісія пры Нарнамсабесе БССР назначыла пэрсанальную пэнсію Б. Левіну ў разьмеры 122 руб. у месяц, М. Сасновічу—75 руб., А. Іцкаву—50 руб. і Н. Краўцовай—40 руб.

Пасылка ў дамы адпачынку і на курорты

У гэтым годзе ў БССР будзе працаваць 9 дамоў адпачынку, праз якія за летні сэзон будзе прапушчана 8.100 чалавек. Акрамя таго, частка ложкаў у дамох адпачынку будзе арандавана грамадзкімі арганізацыямі за лік розных фондаў. За летні сэзон бягучага году за лік страхавых органаў і лекавага фонду будзе паслана на курорты 596 чалавек. Ужо паслана на курорты 50 чал. з лёгачнымі захворваньнямі.

Пабудова танка „Латыскі стралец"

У цяперашні момант на ўсіх затыскіх калёніях БССР разгортваецца кампанія па зборы сродкаў на пабудову танка „Латыскі стралец". Кампанія праходзіць на Беларусі даволі пасьпяхова і будзе закончана да восені гэтага году.

Радыё-перадача

24-га, субота

6.00—6.30—„Беларускі піянэр" на радыё.

6.30—7.10—Беларуская радыё-газэта № 55 (з польск. аддзел.).

7.10—7.40—Даклад на тэму: „Прычыны таварнага голаду і меры для зьнішчэньня". Дакл. Гольштайн.

7.40—8.10—Гутарка 4-я з цыклю: „Значэньне працэсу Беларускай Грамады".

8.10—10.00—Канцэрт.

Абсьледваньне лясное прамысловасьці

РСІ Беларусі прыступіла да абсьледваньня лясное прамысловасьці БССР з пункту погляду забесьпячэньня будаўніцтва асноўнымі будаўнічымі матар'яламі.

Задачай абсьледваньня зьяўляецца высьвятліць магчымасьць зьніжэньня сабекошту і павышэньня якасьці прадукцыі лясных будаўнічых матар'ялаў.

Ліквідацыя марачнае сыстэмы ў каапэрацыі

Прэзыдыум ЦСПСБ згадзіўся з прапановаю Белрабсэкцыі аб неабходнасьці адмовіцца ў бягучым годзе ад выдачы заборных марак пайшчыкам.

Прэзыдыум даручыў АТЭ разам з Белрабсэкцыяй распрацаваць пытаньне аб матар'яльнай зацікаўленасьці пайшчыкаў у закупцы тавараў у крамах ЦРК. Пытаньне аб разьмеры выплаты прэмій па сабраных ужо марках па Менску перадана на вырашэньне бліжэйшага сходу МЦРК.

Усебеларускі зьезд інжынэрна-тэхнічных працаўнікоў

Прэзыдыум ЦСПСБ пастанавіў склікаць на 12-га красавіка 1928 г. усебеларускі зьезд інжынэрна-тэхнічных працаўнікоў.

Раней выкарыстаць мясцовую сілу

Белдзяржстрой паставіў пытаньне перад саюзам і Біржай працы аб тым, каб яны цяпер дазволілі прывезьці патрэбную рабочую сілу. Саюз і біржа працы катэгарычна адмовіліся даць дазвол, пакуль ня выкарыстаюць усёй мясцовай сілы.

Фонды на дапамогу беднейшым вучням

Пры раённых інспэктарыятах нар. асьветы Меншчыны арганізаваны спэцыяльныя фонды дапамогі беднейшым вучням. Усяго на кожны раён для гэтае мэты адпушчана 200-300 р.

ШАХМАТЫ

Пад рэдакцыяй Р. К. Шукевіча-Трацьцякова

Турнір сусьветных чэмпіёнаў

Толькі ў краіне кур'ёзаў і розных сэнсацый—Амэрыцы мог распачацца такі надзвычайны турнір, у якім прынялі ўдзел сусьветныя шахматныя чэмпіёны рознага гатунку. Ня гледзячы на вялікія сродкі і іншыя тэхнічныя перашкоды, грошы міліярдэраў Моргана і Рокфэлера здолелі амаль у тыдзень сабраць наступных сусьветных чэмпіёнаў:

1. Аляксандр Алёхін—сусьветны чэмпіён сярод мужчын.
2. Вера Менчык—сусьветны чэмпіён сярод жанчын.
3. Самуіл Ржэшэўскі—сусьветны чэмпіён сярод дзяцей.
4. Эрнст Грунфэльд—першы ў сьвеце шахматны тэарэтык.
5. Ганс Мюлер—першы ў сьвеце па хуткасьці гульні ігрок.
6. Хазе Рауль Капабланка—ранейшы сусьветны чэмпіён.
7. Эмануэль Ласкер—ранейшы сусьветны чэмпіён.

Міліярдэры не пашкадавалі грошай і барацьба разгарнулася ўпартая, вельмі цікавая. Але ўжо першы тур гульні прынёс рад нечаканых вынікаў. Ласкер праіграў жанчыне Менчык, Капабланка — Грунфэльду, Алёхін—Ржэшэўскаму.—Сэнсацыя! — Цікава даведацца ад нашых чытачоў аб прычынах гэтае сэнсацыі...

Пачатак Бэрда

Белыя: Вера Менчык
Чорныя: Эм. Ласкер

1. f2—f4, d7—d5. 2. e2—e3, Kg8—f6 3. b2—b3, e7—e6. 4. Cc1—b2, Cf8—e7.. 5. Cf1—d3! b7—b6. 6. Kb1—c3, Cc8—b7. 7. Kg1—f3. Kb8—d7. 8. 0—0, 0—0. 9. Kc3—e2, c7—c5! 10. Ke2—g3, Фd8—c7. 11. Kf3—e5, Kd7:e5. 12. Cb3:e5, Фc7—c6!. 13. Фd1—e2! a7—a6. 14. Kg3—h5? Kf6:h5? 15. Cd3:h7+? Kpg8:h7. 16. Фe2:h5+. Kph7—g8. 17. Cb2:g7, Kpg8—g7! 18. Фh5—g4+, Kpg7—h7? 19. Лf1—f3, e6—e5. 20. Лf3—h3+, Фc6—h6! 21. Лh3:h6+, Kph7:h6. 22. Фg4—d7, Ce7—f6. 23. Фd7:b7, Kph6—g7. 24. Лa1—f1, Лa8—b8. 25. Фb7—d7, Лf8—d8. 26. Фd7—g4+, Kpg7—f8. 27. f4:e5, Cf6—g7. 28. e5—e6, Лb8—b7. 29. Фg4—g6, f7—f6. 30. Лf1:f6+, Cg7:f6. 31. Фg6—f6+, Kpf8—e8. 32. Фf6—h8+, Kpe8—e7. 33. Фh8—g7+, Kpe7:e6. 34. Фg7:b7! Чорныя здаліся.

Гамбіт Фалькбейера

Белыя: Грунфэльд
Чорныя: Капабланка

1. e2—e4, e7—e5. 2. f2—f4, d7—d5. 3. Kg1—f3, d5:e4. 4. Kf3:e5, Cf8—d6. 5. Cf1—c4, Cd6:e5. 6. f4:e5, Фd8—d4. 7. Фd1—e2, Фd4:e5. 8. d2—d4, Фe5:d4. 9. Kb1—c3, Kg8—f6. 10. Cc1—e3, Фd4—d8. 11. 0—0, h7—h6. 12. Ce3—c5+, Kb8—d7. 13. Фe2—e4+. Чорныя здаліся.

Галяндзкая партыя

Белыя: Алёхін
Чорныя: Ржэшэўскі

1. d2—d4, e7—e6. 2. Kg1—f3, f7—f5. 3. g2—g3, Kg8—f6. 4. Cf1—g2, d7—d5. 5. 0—0, Cf8—d6. 6. c2—c4, c7—c6. 7. Фd1—c2, 0—0. 8. b2—b3, Kf6—e4. 9. Cc1—b2, Kb8—d7. 10. Kf3—e5, Фd8—f6. 11. f2—f3, Kd7:e5. 12. d4:e5, Cd6—c5+. 13. Kpg1—h1, Ke4—g3+! Белыя здаліся.

МЕНСК. Турнір газэты „Акябр" скончыўся перамогай Мазеля, II—Пасьцюшонак, III—Кацнельсон.

ТУРНІРЫ ПА ПЕРАПІСЦЫ абвешчаны шах.-шаш. сэкцыяй — па шахматах і па шашках. У турнірах могуць прымаць удзел выключна пражываючыя ў БССР. Залог два руб. 10 удзельнікаў, 3 прызы. Грошы накіроўваць Выш. Сав. Ф. Культуры (Рэвалюцыйная, 2, Менск).

Ліст у рэдакцыю

XV-ты зьезд УсеКП(б) і апошні пленум Камінтэрну аднагалосна асудзілі трацкістых. Трацкістыя не спыняюць сваёй раскольніцкай работы і цяпер, аб гэтым сьведчаць дырэктыўныя лісты па лініі сэкцыі Камінтэрну. Такія дырэктывы прыносяць толькі шкоду Савецкаму Саюзу, бо яны ўзмацняюць навыцкі буржуазіі і сацыял-здраднікаў.

Як малады партыец ленінскага заклiку, я сьлепа абараняў погляды трацкісцкай апазыцыі па тэй прычыне, што кіраўнікамі яе зьяўляліся Зіноўеў, Каменеў і інш., якія раней дапамагалі ленінскай партыі весьці барацьбу з трацкізмам.

Я не разумеў, што Троцкі барабанным боем, левымі фразамі адыходзіў ад ленінскай партыі.

Я заяўляю, што палкам падтрымліваю апошні ліст у ЦКК УсеКП(б) тт. Пятакова і заклікаю радавых апазыцыянэраў канчаткова парваць з трацкістымі.

Заставацца па-за бортам партыі ў той час, калі мае таварышы па ленінскім закліку ідуць уперад у сэнсе паглыбленьня сваіх палітведаў, у той час, калі яны дапамагаюць партыі ў будаўніцтве сацыялізму, марльна цяжка. Таму прашу ЦК і ЦКК адновіць мяне членам партыі.

Былы партыец, рабочы-друкар К. ЮФЭ.

Гор. Ворша.

— АПА ЦК КП(б)Б паведамляе, што заявы аб камандыраваньні на будучы 1928-29 навучальны год у інстытуты

Фабзаўкомы, мясцкомы, ячэйкі!

Не забудзьцеся загадзя аднавіць падпіску на „ЗЬВЯЗДУ" на красавік.

Бюро нагляду па пра-

Пачалася падрыхтоўка да пабудаваньня швэйнай фабрыкі

Белдзяржстрой ужо пачаў падвоз матар'ялаў да месца пабудовы новай швэйнай фабрыкі на рагу вуліц Вязэмскай і Маскоўскай.

Эскізны праект фабрыкі гэтымі днямі прадстаўлен у Прамплан ВСНГБ. Лік рабочых у адну зьме-

СУД

Я хітрэй за ўсіх..,

Альброт Майсей ужо немалады чалавек. Яму сорак гадоў. Чалавек ён дасьціпны і майстар на ўсе рукі: ведае шмат розных прафэсій, ён нават артысты розных вандроўных труп. Часта выступаў на сцэне ў якасьці артыстага ў розных мястэчках Беларусі і Украіны. У дадатак да гэтае прафэсіі Альброт зьяўляецца шклярном, ён член саюзу будаўнікоў. І вось гэты самы Альброт вельмі арыгінальна і па-свойму разумее наш новы побыт і сямейны ўклад жыцьця.

На сваім веку ён кінуў ужо пятую

ботак. Праўда 7-8 месяцаў Альброт плаціў сваёй жонцы па 20 р. у мес., а потым адмовіўся.

Супроць яго ўзьнята была справа за злосны неплацеж аліментаў і Альброт быў прыгавораны ўмоўна на 6 месяцаў пазбаўленьня волі. Але і гэта нікольк не ўплывае на ўпартага Альброта, і ён па-ранейшаму застаецца глухім да патрэб свае былое жонкі з трыма малымі дзецьмі.

Альброта зноў прыгаворвае суд на 6

За дзень

— **ВЯРБОЎКА ЯЎРЭЙСКАЙ МОЛАДЗІ Ў БІРБІДЖАНСКІ РАЁН.** У панядзелак, 26 сакавіка, прыяжджае ў Менск член цэнтральнага праўленьня АЗЕТ тав. Рашкес па пытаньні аб вярбоўцы яўрэйскай моладзі ў Бірбіджанскі раён. Усяго мяркуецца перасяліць у гэтым годзе з БССР у Бірбіджанскі раён 200 сем'яў.

— **КАНТРАКТАЦЫЯ БУЛЬБЫ І ІЛЬНУ.** Прэзыдыум Менскага акрвыканкаму запрапанаваў партыйным і іншым арганізацыям акругі сёлета закантрактаваць бульбы—300.000 пуд., ільну—22.000 пуд. і ільну-валакна—6.700 пудоў.

— **УСЕБЕЛАРУСКІ ЗЬЕЗД ХАРЧАВІКОЎ.** 7-мы ўсебеларускі зьезд харчавікоў назначаны на 5 мая.

— **ПАКАЗАЛЬНЫЯ ВУЧАСТКІ.** Па Менскай акрузе ў 1928 г. намечана закладка земельнымі органамі 510 паказальных вучасткаў, галоўным чынам, па палляводстве. Апрача таго, 80 вучасткаў будзе закладзена ў гаспадарках дасьледчыкаў-сялян.

ПАВЕДАМЛЕНЬНІ

— У аўторак, 27 сакавіка г. г., а 6 гадзіне ўвечары ў памяшканьні Гарраёкому КП(б)Б (вул. Энгельса, 28) Жаноддзел Гарраёкому сумесна з рэдакцыяй часопісі «Беларуская работніца і сялянка» склікае нараду ўпаўнаважаных па распаўсюджаньні часопісі з наступным парадкам дня:

1. Даклад упоўнаважаных па распаўсюджаньні часопісі на прадпрыемствах зав. «Пралетары», Наркамзем, „Варшаўянка" ЦСУ, канвэртная фабрыка.
2. Разбор сакавіковага нумару часопісі.

Яўка для ўсіх упоўнаважаных абавязкова без спазьненьня.

— Студ. Навуков. Дасьл. Краязнаўчае т-ва БДУ разам з ЦБК даводзіць да ведама слухачоў курсаў краязнаўства, што ў нядзелю, роўна а 11 гадз. дня, на педфаку будзе прачытана лекцыя праф. і рэктарам БДУ У. Пічэта на тэму: „Гісторыя і Краязнаўства" і т. Бібіла на тэму: „Бібліяграфія".

Уваход вольны для ўсіх жадаючых.

інспэкцыях праві ўтвараюцца акруговыя бюро нагляду па працоўных справах.

Да кампэтэнцыі гэтых бюро належыць: вырашэньне пытаньняў па скаргах старон і зацікаўленых асоб на рашэньні РКК, міравых камэр і пасрэдніцкіх судоў і скасаваньне гэтых рашэньняў у выпадку неадпаведнасьці іх з законам, прыманьне ад старон скарг па ўвайшоўшыя ў сілу пастановы і рашэньні працоўных сэсій народных судоў і апратэставаньне гэтых рашэньняў праз памоцніка акруговага пракурора па працоўных справах у парадку нагляду.

Акруговыя бюро нагляду складаюцца з інспэктара працы, памоцніка акруговага пракурора па працоўных справах і прадстаўніка ад прафсаюзу. Пададзеныя ў бюро нагляду скаргі павінны разглядацца не пазьней 5 дзён з дня падачы.

З выданьнем гэтай пастановы існуючае пры НК Працы БССР Бюро Нагляду па Працоўных Справах ліквідуецца, а яго функцыі ўскладаюцца на тарыфна-канфліктную інспэкцыю НК Працы БССР. **М.**

пераходам на тры зьмены і даведзеньнем ліку рабочых да 1.500.

Агульны кошт прадукцыі фабрыкі за першы год працы вызначаецца ў 10.057.000 р. Будзе выпушчана 100.000 шт. мужчынскіх польтаў, 68.000—жаночых, 470 т. пар штаноў. Усе працэсы работы будуць максымальна мэханізаваны. Пабудова фабрыкі абыйдзецца ў 450—500 т. р. Пуск фабрыкі адбудзецца не пазьней студзеня 1929 г.

Да ўвагі барысаўскіх рабкораў

Сёньня а 5-й гадзіне ўвечары ў Нова-Барысаўскім рабочым клюбе адбудзецца агульна-гарадзкі сход рабкораў. На парадку дня даклад прадстаўніка рэд. газэты «Зьвязда» тав. ПРАЎДЗІНА аб бягучых задачах рабкораўскай арганізацыі.

Рабсялькораўскі аддзел.

тар'яльных выгад. ... пятае жонкі даляры, якія ёй прысылалі сваякі з Амэрыкі, Альброт кідае і яе.

Асабліва ў цяжкім матар'яльным становішчы апынулася 3-я па ліку жонка Альброта. Пасьля разводу на яе руках засталося трое малых дзяцей. І вось яна шукае абароны і дапамогі ў судзе. Народны суд 15 участку прысудзіў спаганяць з Альброта на ўтрыманьне дзяцей па 30 р. у месяц.

Не да смаку была Альброту такая пастанова суду і ён рознымі спосабамі пачаў выкручвацца ад аліментаў. Альброт зарабляў па 130-150 руб. у месяц, юрыдычна-ж судоваму выканаўцы трудна было ўстанавіць яго сапраўдны зара-

ўлада, а хітрэй за іх усіх. Ніхто не хоча плаціць аліментаў і ніхто не можа яго прымусіць.

Зараз над Альбротам зноў будзе суд за зносны неплацеж аліментаў. Суд адбудзецца 24 гэтага месяца ў клюбе будаўнікоў у паказальным парадку.

«СПОРТ»

Вясковыя спорт-пляцоўкі

Для ўзмацненьня фізкультуры на вёсцы, згодна пастановы ЦІТ і СНКБ ВСФК указаў месцам аб парадку выдзяленьня і замацаваньня месц для спэцыяльных спорт-пляцовак пры вясковых школах і хатах-чытальнях. Абсталяваньне спорт-пляцовак павінна праводзіцца пад кіраўніцтвам і ў кантакце з райвыканкомамі і земаддзеламі.

...цыю аб пажары у Бабруйскім клюбе гарбароў. Будынак клюбу з усёй маёмасьцю згарэў. Страты ад пажару дасягаюць 15.000 руб. ЦП камандыравала ў Бабруйск свайго прадстаўніка для высьвятленьня пытаньня аб адваўленьні згарэлага клюбу.

БУДАЎНІКОЎ НА ПРАЦУ. 19-га сакавіка біржа працы паслала на працу 11 цесьляроў, 3 бляхароў і 2 бабіўшчыкі.

Здарэньні

— **ТРУП.** Уночы 19-га сакавіка ў гарбарні „Бальшавік“ у Менску знойдзен труп майстра гарбарні І. Міціна. Вядзецца сьледзтва.

— **ЗАГАДКОВЫ ВЫПАДАК.** На Пугачоўскім зав. уноч на 19-га сакавіка падабраны са слабымі азнакамі жыцьця гр. Наўкратовіч. Дастаўлены ў больніцу ён праз некальні хвілін памёр.

— **ПАДКІНУТАЕ ДЗІЦЯ.** Учора ўдзень у карыдоры акрвыканкому падабрана пакінутае дзіця, якое даставлена ў дом грудного дзіцяці.

ДОМ ПРАЦАСЬВЕТЫ. У панядзелак а 7-й гадзіне ўвечары будуць працаваць гурткі па вывучэньні 15-га зьезду партыі.

Яўка усіх членаў ячэйкі абавязкова.

— Сёньня а 7-й гадзіне ўвечары ў Доме Асьветы адбудзецца адкрыты агульны сход ячэйкі ЛКСМБ Працасьветы.

— Сёньня, 24 сакавіка, а 7 гадз. вечара ў Доме Асьветы адбудзецца агульны сход сяброў жыльлёва-будаўнічага к. т-ва „Працаўнік Асьветы“ для абгаварэньня справаздачы праўленьня за мінулы год і перавыбараў праўленьня. Працаўнікі асьветы, якія цікавяцца справай кватэрнага будаўніцтва, запрашаюцца на сход.

Праўленьне.

— У нядзелю, 25 сакавіка, а 11-й гадз. раніцы ў залі клюбу Карла Маркса адбудзецца чарговая лекцыя ў нядзельным камвузе на тэму: „ХАРАКТАР НАШАЕ ДЗЯРЖАВЫ“. Лектар т. Бучкоў.

...наму тэрміну, маючы пры сабе засьведчаныя анкеты па форме, разасланай акругкомам, калі гэтыя яшчэ не дасланы ў АПА, і погляд партнепу КП(б)Б адносна пасылкі іх на вучобу.

— У суботу, 24 сакавіка, а 7-й гадз. увечары ў памяшканьні школы № 1 Інтэрнацыянальная, 31, адбудзецца агульны сход сяброў Групкому Працасьветы № 1. З прычыны важнасьці пытаньняў—яўка сяброў Групкому абавязкова.

— **Сход стэнографаў.** У нядзелю, 25 сакавіка, а 4 гадз. у памяшканьні саюзу саўгандальслужачых адбудзецца агульны чарговы сход калектыву стэнографаў і практыкантаў стэнографаў.

Адказны рэдактар **Ян. АСЬМОЎ**

ТЭАТР і КІНО

ДЗЯРЖАЎНЫ Яўрэйскі Тэатр БССР	Субота, 24 сакавіка. Прэм'ера! **Гірш Лекерт**. Білеты ў касе тэатру ад 12 да 2 і ад 5 гадз. увеч., у рабочай тэатральнай касе - ад 11 з пал. да 2 і ад 4 да 6 гадз. увеч.
Кіно-тэатр „Культура“	Гранд. мастацкі фільм вытворчасьці БЕЛДЗЯРЖКІНО **„ЕГО ПРЕВОСХОДИТЕЛЬСТВО“** (Прысьвеч. памяці ГІРША ЛЕКЕРТА). Звыш праграмы--Хроніка Белдзяржкіно, № 36.
КІНО „Чырвоная Зорка“	З прычыны небывалага посьпеху праЛёнгаваны яшчэ на 1 тыдзень сусьветны фільм **„ЖИЗНЬ за ЖИЗНЬ“** у 2-х сэрыях, 10 частках. Абедзьве сэрыі ў 1 сэанс. Толькі 2 сэансы: пачатак 1-га сэансу а 7 гадз., 2-га—а 10 г. ДРУГІ ТЫДЗЕНЬ
КІНО „ПРАЛЕТАРЫ“	Ад аўторка, 20-га сакавіка **„ЗЛОЙ ДУХ“** Бытавая траг. ў 6 ч. / Ад 27 сакавіка «ЗНАТНЫЙ ИНОСТРАНЕЦ» 2 сэрыі ў адзін сэанс. Пачатак сэансаў а 7 гадз.—Каса—ад 5 з пал. гадз. веч.
КІНО „Інтэрнацыянал“.	2-ая заключная сэрыя **„НИБЕЛУНГИ“** (ПОМСТА КРЫМГІЛЬДЫ) у 10-ці часьцях.

АБВЕСТКА

26 САКАВІКА 1928 г.

у памяшканьні Камгасу, а 12 гадз. дня,

адбудуцца ВУСНЫЯ ТАРГІ

на здачу ў арэнду гандлёва-складачных памяшканьняў і будак:

ГАНДЛЁВА-СКЛАДАЧНЫЯ ПАМЯШКАНЬНІ:

Савецкая № 61, магазын Багданава | Леўінская № 6, магазын Топаза
„ № 70 „ парожні | „ № 16 „ Айзенштадта парожні
„ № 16 „ (б. Мэтара)

БУДКІ:

на Малым сквэры: Левінсона, Фруміна, Левіна, Перэльмана, Аксельрода, б. працкалектыва пацак;
на Вялікім сквэры: Левінсона, Усеяюбскага і Вэгнера, Шпітмана (вага);
на Сьвярдлоўскім сквэры: Гарбуля;
у Гарадзкім садзе: пры ўваходзе ў трак адна будка;
пры ўваходзе ў Гар. сад (Фельдман).

За ўсімі справамі зьвяртацца ў Камгас, пакой № 6.

Загадчык Камгаспадаркі Шчацько.
Кіраўнік Арэнднай Часткі Іванюк.

ПАДПІСВАЙЦЕСЯ НА ГАЗЭТУ „ЗЬВЯЗДА“ ОРГАН ЦК КП(б)Б **на КРАСАВІК і ДА КАНЦА ГОДУ**

На 9 мес. (да канца году)—7 руб. 50 кап., на 6 мес.—5 руб., на 3 мес.—2 руб. 60 к., на 1 мес.—90 к.) ПАДПІСНАЯ ПЛАТА (для падпісчыкаў „ЗЬВЯЗДЫ“—цана на часопіс „БАЛЬШАВІК БЕЛАРУСІ“ 15 кап. у месяц (замест 25 к.)

БІБЛІЯТЭЧКІ АКТЫВІСТАГА

КОЖНЫ, хто падпісаўся на „ЗЬВЯЗДУ“ да канца году, або не менш, чым на шэсьць месяцаў, праз кантору „ЗЬВЯЗДЫ“ **мае права па зьніжанай цане**

БІБЛІЯТЭЧКІ АКТЫВІСТАГА (для гораду і для вёскі) якія складаюцца кожная з 10 кніжак (Усяго звыш 1400 старонак)

КОЖНАЯ БІБЛІЯТЭЧКА ў асобным продажы каштуе звыш 3-х руб., падпісчыку-ж „ЗЬВЯЗДЫ“ будзе выслана за 1 р. 50 к.

Дапускаецца рассрочка: пры падпісцы—5 к., 1-га мая—50 к. і 1-га чэрвеня—50 к.

БІБЛІЯТЭЧКІ АКТЫВІСТАГА

У МЕНСКУ: галоўнай кантораю газ. „ЗЬВЯЗДА“—Савецкая, № 63, 3-ці паверх, тэл. 7-81, штодзённа ад 9—3 гадз., упаўнаважанымі галоўнай канторы і разносчыкамі газэты.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА:

У ПРАВІНЦЫІ: аддзяленьнямі выдавецтваў „ИЗВЕСТИЯ“ і „ПРАВДА“, аддзяленьнямі Белдзяржвыдавецтва, упаўнаважанымі галоўнай канторы і ўсімі паштова-тэлеграфнымі канторамі.

Пом. ЦИРКА.
Интернациональная улица.
С сегодняшнего дня ежедневно с 10 ч. утра до 11 ч. веч. открыт передвижной научно-показательный

МУЗЕЙ

ЦЕНА за ВХОД: в отдел по анатомии—20 коп.; в отделы: по истории, мифологии, этнографии и испанской инквизиции—20 коп. 857

Экскурсиям скидка от 40 до 70%.

ГАСПАДАРЧЫЯ ЎСТАНОВЫ!

Па справах **НОВАГА БУДАЎНІЦТВА** — зьвяртайцеся у —

ПРАЕКТНА-ТЭХНІЧНАЕ БЮРО

В. С. Н. Г. Бел.

Тэлефон 10-40. ‖ Менск, Савецкая, 77.

НОТГОСТОРГ

отпускает со склада все принадлежности для

КОПИРУЧЕТА

консультирует и инструктирует.

Заказы направлять: Москва, Госторг РСФСР, Мясницкая, 51, комн. 431. Телеф. 4-73-22.

Згубленыя і ўкрадзеныя наступныя дакумэнты лічыць несапраўднымі:

Пашпарт Лапідуса М.-М. Б., выд. Менскай міліцыяй. 1792

Членская кніжка Карпілава А. Ю., выд. Менск. Таварыствам Самапомачы вікаў. 1793

Членскі білет Серава С. Ф., выд. саюзам будаўнікоў. 1794

Членскі білет № 444 Франца І. І., выд. саюзам харчавікоў. 1795

Пекавая кніжка Марозава Я. В., выд. Менстрахкасай. 1796

Вучотная ковская картка Шылака М. Я., выд. Заслаўскім РВК. 1799

Членскі білет № 27316, выд. саюзам рабземлес. 1798

Кааперац. кніжка Кагана Г. Л., выд. МЦРК. 1899

Пасьведчаньне Каншынской А. А., выд. Менскім ЗАГС'ам. 1800

Вучотная ковская кніжка Майсеевіча П. І., выд. Менск. вайскаматам. 1801

Пашпарт Скавінскага П. А., выд. Астрашыцка-Гарадзецкім РВК. 1802

Пасьведчаньне Скавінскага П. А., выд. прызыўной камісіяй пры Менвайскамате. 1803

Асабовая кніжка Казырновіча Ю. А., выд. Койдаваўскім РВК. 1804

Пашпарт Казырновіча Ю. А., выд. Койданаўскім РВК. 1805

Членскі білет № 19410 Забаўскага І. Д., выд. саюзам чыгуначнікаў. 1806

Членскі білет № 4334, выд. саюзам працасьветы. 1807

Службова кніжка чырвонаармейца Шывалава Б. М. 1808

ПРИСТАЛА СОБАКА

„Понтер“, правая нога сломана. Загородная, № 6, кв. 1, Дудо. Через 3 дня считаю своей.